

Det här verket är upphovrättskyddat enligt *Lagen (1960:729) om upphovsrätt till litterära och konstnärliga verk*. Det har digitaliserats med stöd av Kap. 1, 16 § första stycket p 1, för forskningsändamål, och får inte spridas vidare till allmänheten utan upphovsrättsinnehavarens medgivande.

Alla tryckta texter är OCR-tolkade till maskinläsbar text. Det betyder att du kan söka och kopiera texten från dokumentet. Vissa äldre dokument med dåligt tryck kan vara svåra att OCR-tolka korrekt vilket medför att den OCR-tolkade texten kan innehålla fel och därför bör man visuellt jämföra med verkets bilder för att avgöra vad som är riktigt.

This work is protected by Swedish Copyright Law (*Lagen (1960:729) om upphovsrätt till litterära och konstnärliga verk*). It has been digitized with support of Kap. 1, 16 § första stycket p 1, for scientific purpose, and may no be disseminated to the public without consent of the copyright holder.

All printed texts have been OCR-processed and converted to machine readable text. This means that you can search and copy text from the document. Some early printed books are hard to OCR-process correctly and the text may contain errors, so one should always visually compare it with the images to determine what is correct.

FRÅN YLLESCHALEN
TILL KVALITETSKONFEK-
TIONS KLASSLÖSHET

(Vårkläder från Wettergrens till höger)

morgonbris

Nummer 3

Pris 35 öre

Hushållens samarbete har skapat tusentals kooperativa butiker, förebilder för modern svensk detaljhandel. De är välförsedda med gedigna varor — till stor del från egna, tidsenligt utrustade mönsteranläggningar.

I samarbetet ser de 500 tusen kooperativt organiserade hushållen framtiden — se med nya årets ögon!

konsument — kooperativa

EN LITEN PROPAGANDABROSCHYR FÖR BUDGETIDÉN

och postsparebankens budgetbok, betitlad "Thorssons käraste dröm", har postsparebanken låtit utgiva. Den vänder sig till landets arbetare och distribueras genom respektive fackföreningar. Vid det här laget torde en hel del av Morgonbris läsekrets gjort bekantskap med häftet ifråga, och kanske också gått i författning om att skaffa sig den ifrågavarande budgetboken. Det är nu på tredje året, som postsparebanken bedriver en energisk propaganda för att få svenska folket att föra privatbudget och på så sätt få pengarna att räcka bättre och "få en slant över". Från alla håll har postsparebanken rönt livligt intresse för sin budgetkampanj och budgetboken har rönt livlig efterfrågan, inte minst bland arbetarna. Budgetboken innehåller en instruktiv och roande lektion i konsten att uppgöra en hushållsplan för en enskild person eller familj och därjämte anvisningar om hur det går till att leva efter det uppgjorda årsprogrammet. Den är avsedd för budgetbokföring under ett år. Ingen möda sparas att hjälpa nybörjaren på traven. Budgetbokföring enligt postsparebankens system är f. ö. så enkelt, att det knappast kräver några förkunskaper. I den nu föreliggande nya upplagan av budgetboken ha flera tusen personer medverkat. Postsparebanken gjorde nämligen i fjol en rundfråga till alla dem som tidigare köpt budgetboken, och banken har lyssnat till deras råd och anvisningar ifråga om utformningen och uppställningen av den nya upplagan. På så sätt har man lyckats få fram en budgetbok, som lämpar sig väl för varje svenskt hem. Postsparebankens budgetbok kan anbefallas till var och en, som vill rationellt ordna och förbättra sin ekonomi. Den kostar bara en krona och kan rekvireras portofritt, om det broschyren medföljande inbetalningskortet användes. Vi kunna ej sluta detta omnämnande bättre än med följande slutord ur broschyren: "Var solidarisk mot Dig själv, mot Ditt eget bästa. Gör Dig till herre över Din inkomst. Gör det innan det blir för sent."

Nr 3 + Årgång 32 morgonbris

utkommer den 1:sta i varje månad.

TIDNING FÖR
Sveriges socialdemokratiska kvinnoförbund.

REDAKTÖR o. ANSVARIG UTGIVARE:
Kaj Andersson
EKONOMICHEF: Greta Agerby

REDAKTION och EXPEDITION
Västmannagat. 2 n. b., STOCKHOLM
Tel. 118882, 118886. + POSTGIRO
Nr 50196.

PRENUMERATIONSPRIS:
Helt år kr. 4:—; lösnummer 35 öre.
Prenumeration kan ske på posten.

ANNONSPRIS:
Före och i text 60 öre per mm.
Efter text 50 " " "
Sista sidan (offsettryck): 1/1 sida kr. 550:—
Innersida kr. 475:—. 1/2 sida kr. 250:—.
1/4 sida kr. 125:—

Det är en

COLLIJN-KOSTYM

COLLIJN
ETTAN

55:—

COLLIJN
JUNIOR

65:—

COLLIJN
TVÅAN

75:—

COLLIJN
TREAN

85:—

COLLIJN
EXTRA

98:—

ENSAMFÖRSÄLJARE I STOCKHOLM

Nordiska Kompaniet

Carl Axel Pettersson

Lasilka

RES AV DE LEDANDE FIRMORNA INOM BRANSCHEN

- Aftonklänning i blommig satin fleur.
(Till vänster).
- Sportmodell i yllejersey. (I mitten).
- Sommarkomplet i tvåfärgad mattlassé.
(Till höger).

visar sina senaste användbara nyheter.

Många
skickliga
händer,

konfektionären, tillskäraren, sömmerskan, samarbete och resultatet blir ett arbete, som i stil, snitt och kvalité står på höjden av vad som för närvarande kan åstadkommas. Då därtill endast det yppersta materialet användes i tyger och tillbehör, så är en

WETTERGRENS

MODELL ALLTID VÄRD SITT PRIS

ÅTERFÖRSÄLJARE AV WETTERGREN'S

ALINGSÅS: A-B Alingsås Kappmagasin,
Kungsgatan 31.

ARBOGA: Öhrman & Melander A-B.

BOLLNÄS: Claes E. Johanson.

GNESTA: Manufaktur A-B Erik Ohlsson.

GÄVLE: Cederborgs Kappaffär, Drottning-
gatan 33.

HALMSTAD: A-B Halmstads Kappmagasin.

HÄLSINGBORG: A-B Magasin Elite, Järn-
vägs-gatan 5.

HÄRNÖSAND: A-B Carl Edelsvärd.

KARLSTAD: A-B Torells Kappor.

KÖPING: Algot Liljeborg.

KRISTINEHAMN: Nya Kappaffären,
Anna Johansson, Kungsgatan 39 A.

LIDKÖPING: Carl Ander.

LJUSDAL: Gust. Skoglunds Manufaktur-
affär.

MALMÖ: Marquard Hansen A-B.

NORRKÖPING: Pihlgren & Lundgrens
Kappaffär.

NÄSSJÖ: Firma Gunnar Leminger.

SMEDJEBACKEN: Firma C. J. Olsson.

STOCKHOLM: A-B Gust. Holm-
bloms Kappaffär, Norrmalmstorg.

STOCKHOLM: Alfred Christensens Kapp-
affär, Drottninggatan 66.

STOCKHOLM: Varuhuset A-B Hyvén,
Odengatan 79-81.

STOCKHOLM: Axel Eklunds Kappmagasin,
Drottninggatan 65.

STOCKHOLM: Fernqvists A-B, Kungsg. 62.

STOCKHOLM: Kappaffären Lindroth &
Hammarström, Drottninggatan 38.

TRÄLLEBORG: A-B Trälleborgs Kapp-
magasin.

UPPSALA: A-B Didners Kappaffär, Svart-
bäcksgatan 8.

VALDEMARSVIK: Hilda Sundman, Stor-
gatan 2.

VÄRNAMO: A-B Dranges Kappaffär.

YSTAD: Ohlsson & Öhrström.

ÄNGELHOLM: A-B Ängelholms Kapp-
magasin.

ÖREBRO: Firma John Lundmark, Drott-
ninggatan 7.

– Mamma vad det är gott!
– Ja, vännen min, och så är
det billigt, närande och färdig-
kokat på tre minuter, om man
använder

AXA RISFLINGOR

Dubbelpaket Kr. 1:—
Helpaket » 0:60
Mindre paket. » 0:40

Förpackningen à 1 kr. inne-
håller 40 portioner = 2½ öre
per portion.

P. O. STOKKEBYES KVARN A. B.
GÖTEBORG

För 5 öre

För 5 öre får man vanligen inte mycket. Men för detta lilla belopp kan Ni få de råd och anvisningar Ni behöver för planläggning av Edra studier under år 1936. Klipp nedanstående kupong och sänd den till Hermods i ett kuvert, frimärkt med 5 öre. Ni får då:

1.

Hermods månadstidning Korrespondens gratis under 6 månader. Februariumret innehåller bl. a. en trevlig artikel om lotsverket av Generallotsdirektör Erik Hägg, en artikel om ortsavdragen och befolkningskommissionens skatteförslag av Kammarrättsrådet Carl W. U. Kuylenstierna, en intressant och illustrerad uppsats av Docent Helge Kökeritz om en resa till Spanien — målet för en av Hermods utlandskurser i sommar — samt en lantbruksteknisk artikel av Agronom Harald A:son Moberg. I början av var och en av följande fem månader får Ni Er tillsänt ett nytt underhållande n:r av Korrespondens.

2.

Utförligt prospekt över Hermods kurser. Det är en hel bok, som Ni säkerligen med intresse kommer att genomse.

3.

Broschyren Hermods 1898—1936, som lämnar en återblick på Hermods verksamhet under 37 år och talar om, hur ett modernt korrespondensinstitut arbetar.

4.

Rådgivning i utbildningsfrågor. Om Ni vill ha ett personligt råd i en utbildningsfråga, stå vi gärna till tjänst. En hänvändelse till oss förbinder Er ej till någonting. Vår rika erfarenhet kan Ni draga fördel av.

Under år 1935 ha 30.498 elever inskrivits vid Hermods — skolan för energiskt folk, som vet vad kunskaper betyda.

Klipp genast denna kupong, fyll i den och sänd den till institutet i öppet kuvert! Ni frankerar blott med ett 5-öres frimärke!

HERMODS, Slottsg. 41 C, Malmö

Sänd mig kostnadsfritt och utan förpliktelse för mig Er tidskrift Korrespondens för 6 mån. jämte prospekt över den kurs eller det ämne, som jag dragit streck under.

Amerikansk bokföring (större kurs)
Dubbel bokföring (grundkurs)
Bokföring för detaljaffärer
Kurs för detaljhandlare
Försäljningskonst (för firmarepresentanter)

Affärsjuridik I (Köp och avtal)
Stenografi (svensk och tysk)
Maskinskrivning
Svensk handelskorrespondens
Tysk, Engelsk och Fransk handelskorrespondens

Förenings- och mötes-teknik
Aritmetik. Välskrivning
Kommunalförvaltning
Svensk statskunskap
Skattelagar och själv-deklaration
Kurs i textning
Teckningskurser
Målningskurser
Studentkurser
Realskolekurser
Svenska språket

Tyska, Engelska, Franska, Spanska, Ryska, Latin, Esperanto
Kurs för livförsäkrings-ackivisitorer
Kurser för inträde vid olika fackskolor
Verkmästarekurser
Maskinistkurser
Montörkurser
Installatörskurs
Ritarekurser

Förmanskurser
Byggmästarekurs
Lantbrukskurser
Mejerilära
Mejeribokföring
Skogshushållning
Lantbruksbokföring
Folkhögskolekurser
Trädgårdsskötsel
Kurs för ladugårds-föreståndare
Musikteori

Namn

Fullst. adr.

En verkligt praktisk och välkommen nyhet,

som besparar den strängt sysselsatta kvinnan mycket arbete och besvär äro de SKRYNKELFRIBEHANDLADE TYGERNA, varav två Ret-Cé-kvalitéer finnas tillgängliga för vår- och sommarsasionen.

Dessa kvalitéer heta

Edel-Lyx och **Toile L'Europe** och finnas till salu i väl sorterade manufakturaffärer till mycket moderata priser, särskilt om hänsyn toges till de gedigna kvalitéerna och de skrynkelfria egenskaperna.

Då våra skrynkelfribehandlingade tyger nu utsläppas i handeln, bedja vi att för den ärade dampubliken få framhålla en del goda egenskaper som dessa tyger besitta.

Klänningen behöver icke pressas efter användandet utan hänger ut sig efter några timmar och är åter fullt fräsch.

Mot kallt vatten verkar tyget som impregnerat. Vattendroppar rinna av utan att lämna något spår efter sig.

Även mot färgade vätskor är tyget i allmänhet okänsligt.

Bläckfläckar, olje- och andra fettfläckar kunna borttagas genom enkel tvättning i ljummet vatten.

Tygerna låta sig arbetas på alla sätt och kunna med fördel plisseras.

Skrynkelfribehandlingade tyger krympa ej.

Förse Eder med en vår- eller sommarklänning av någon av dessa skrynkelfria kvalitéer och drag nytta av den stora fördel, som de besitta.

Våra i föregående n:r omtalade kvalitéer **Rubin-Musslin** och **Edel-Musslin** hava nu varit ute i affärerna och äro redan populära genom sina charmanta kvalitéer, förtjusande parisermönster och populära priser.

Blommigt säljes fortfarande men det nya aktuella är geometriska figurer och s. k. bitmönster.

Efterfråga Ret-Cé-kvalitéerna, då Ni skall göra Edra inköp av vår- och sommartyger och Ni kommer helt säkert att bestämma Eder för någon av dessa kvalitéer. Ret-Cé-tygerna finnas även konfektionerade i klänningar, kjolar och blusar. Begär alltid Ret-Cé-märket.

RUBENSON & CO. A-B

Manufakturvaror en gros och Damkonfektionstabrik

STOCKHOLM 2

ALVA MYRDAL:

DEN TOMMA SIDAN I BEFOLKNINGSPOLITIKEN

Det tycks vara mycket svårt att samtidigt hålla ihop de två tankeled i befolkningsfrågan, som fordras för att denna skall kunna lösas tidsenligt och radikalt: både intresset för samhällsreformer åt barnen och principen om födelsekontroll. Denna åt bägge hållen klara inställning är emellertid den enda vi på socialdemokratiskt och särskilt på kvinnohåll kan ta med ansvar. Den ena sidan får inte utplåna den andra. För två år sedan gällde hela den offentliga diskussionen abortlagen och den sexuella upplysningen; mången fann nog däri alltför mycket negativt, alltför få förslag till hjälp för mödrarna och barnen. Förra året dominerades diskussionen i stället av den positiva befolkningspolitiken. Det kan inte förnekas, att därvid kommit att skymmas undan det nödvändiga kravet på mera och bättre födelsekontroll och på en revision av lagen om fosterfördrivningarna. Detta kallar jag nu "den tomma sidan". Kvinnorna i Sverige kommer aldrig att tro på några positiva hjälpåtgärder, om de skall behöva köpas med tystnad över det område, där så många missförhållanden råder.

I all önskan om att vi måtte kunna upprätthålla vår befolkning konstant — kanske vid 5 milj. människor — ligger hos alla andra än de cyniska nationalisterna den förutsättningen, att de barn som landet behöver (nära 3 per familj) skall vara önska de, välkomna barn och att samhället skall göra allt för att bjuda dem lycka och ta till vara deras anlag. Öönskade barn löser däremot ingen befolkningskris, om vi vill kallas kultur-människor.

Detta är kvinnornas dubbla krav. Men vad sker? — Om abortlagen talar nästan ingen människa längre och den sexuella upplysningen beröres endast välvilligt, fromt — men ingenting göres. Något skulle dock kunna göras nu genast. Befolkningskommissionen har framlagt bl. a. ett förslag om s. k. mödrahjälp till nödställda mödrar. Kvinnor, som nu kanske i förtvivlan frestas att förgöra sitt foster, skulle med upp till 300 kr. kunna bringas ur svårigheten, om den är av ekonomisk art. (Andra förslag avser att hjälpa barnen och familjerna liksom de ensamma mödrarna längre på vägen.) Vårt kvinnoförbund var med och uppvalde regeringen med ett sådant förslag redan i våras. Nu väntar vi, att detta skall prövas, och prövas omedelbart. Tror regering och riksdag på att detta ekonomiska stöd är en väg att förebygga aborterna, då finns det ingen ursäkt i ett avslag eller dröjsmål. Allt måste försökas. Vi har inte råd och inte samvete att låta fosterfördrivningar, barnamord, självmord vara förtvivlade kvinnors utväg dag efter dag i årtal. Uppskov är ansvarslost.

Kvinnorna kommer att bli misstänksamma och otåliga, när ingenting göres. Inför höstens val frias det till alla olika grupper. Olika partier har visat en rörande om-

sorg om lantarbetare, om de gamla, om folkskollärare, om de privatanställda — men vad får kvinnorna? Det är visserligen sant, att vi kommer att vara lojala ändå som vi alltid varit, övertygade att åtminstone vårt parti även efter valen kommer att ha intresse för dessa saker. Och våra röster — liksom våra representanter — behövas mer än någonsin förr för att göra kvinnosynpunkterna mäktigare än nu och för att förhindra, att kvinnokraven skjutas åt sidan lika bekvämt som nu.

Om man också möjligtvis kan förebära finansiella skäl för att uppskjuta den mödrahjälp, som dock är det enda som skulle ha kunnat ursäktas att inte abortlagen ännu tagits upp till revision, så finns det däremot inte något skäl alls, varför inte den sexuella upplysningen ställts på dagordningen. Den är den andra vägen att förebygga aborterna. Och den kostar ju inte ens något.

Jo, den kostar en smula större ärlighet. En titt på riksdagsdebatten om preventivlagen härom året ger inte gott betyg åt frimodigheten. Där talades i så försiktiga omskrivningar, att man inte tror sig ha vuxna män inför sig utan rädda skolbarn, som talar till katedern alldeles utan kontakt med vad deras personliga erfarenheter måste ha lärt dem. Om vi haft en fulltaligare kvinnorepresentation skulle denna fråga säkert inte kunnat behandlas på ett så skenheligt sätt. Det skulle ha slagits fast, att det är det enda naturliga och det enda ansvarsfulla, att föräldrar fritt väljer, när de skall sätta sina barn till världen. Vi menar det ju dock alla. Vi handlar alla därefter. Det frivilliga föräldraskapets princip är godtagen i alla samhällsklasser — det är just de fallande födelse-talen ett ovedersägligt bevis på. Varför skall man då behöva blunda i riksdagen?

Opinionen i dessa frågor kryper ödmjukt för prästernas förkastelsesdomar. Det är därför kvinnorna måste tåla. Men i längden kan dock icke detta gå. Den kyrkliga inställningen har ju i modern tid kommit att ofta bli hyckleri. Hur skall man annars förklara, att barnantalet sjunker kraftigt även i prästäktenskapen? Det ligger högre hos religiösa än hos icke religiösa ännu, det är sant. Men det viktiga är, att det håller på att falla. Vi vet, att om Guds vilja och naturens lag finge råda utan födelsekontroll, skulle flertalet äktenskap välsignas med mellan 10 och 20 barn. Låt vara att de religiösa kanske ännu har 4 barn, där andra grupper har 2 — en medveten kontroll måste dock ha stoppat antalet där. Det finns ingen anledning, varför inte kvinnornas ärliga erfarenhet i dessa frågor skulle kunna bli officiell moral i stället för prästernas oärliga, som fortfarande kan hålla födelsekontrollen som "omoralisk" i allmänna opinionen. Den officiella inställningen lider av kvinnornas tystnad. I den kommitté, som skulle försöka revidera preventivlagen — och där naturligtvis ingen kvinna satt med! — får männens officiella förljugenhet i

Den moderna konfektionssömmerskan hemma hos sig efter slutad dag på fabriken. Fritiden tillhör henne.

dessa frågor ett klart uttryck. De menar, att preventivmedlens uppgift är att värna de utomäktenskapliga förbindelserna, att skydda mot könssjukdomar. Tanken att skydda det äktenskapliga samlivet, att höja konsumtionen inom äktenskapet till vad det endast utan den ständiga grossesskräcken kan vara: en glädje för bägge parter, finns icke ens antydd. Som en symbol för denna manliga felsyn på hela sexualupplysningen, vilken ytterst bottnar i mäns sekelgamla dubbelmoral, kan vi peka på detta faktum: det är erkänt legitimt att upplysa beväringarna om preventivmedel, för att deras förbindelser med prostituerade skall vara behagligare och ofarligare, men det är icke lika legitimt att ge sexuell upplysning åt genom många barnsängar utsläpade mödrar!

Befolkningskommissionen har icke arbetat färdigt. Vi som känner vad våra partikamrater inom denna vill, behöver inte misströsta i vår förhoppning, att även denna sida i befolkningspolitiken skall fyllas med förslag; att en upplysning om födelsekontroll skall ställas sida vid sida med de åtgärder, som kan göra barn mer önskade och välkomna än de får vara i samhället i dag. Men

det gäller därjämte, att åtminstone kvinnornas opinion icke vacklar i dessa frågor. Våra krav kan säkert också formuleras klarare än hittills.

Vi vill både ha en biologisk och hygienisk sexualundervisning i skolan, vi vill därjämte ha en fördomsfriare sexualfostran i hemmet. Men vi vill också ha en saklig upplysning om praktiska medel för födelsekontroll till både ogifta och gifta. — I framtiden bör denna kunna ske så öppet, att vi inte skall behöva särskilda tidskrifter och särskilda byråer för sexuell upplysning. Både läkare, barnmorskor och barnvårdscentraler bör i sina instruktioner åläggas att ge de personliga råden, samtidigt som den allmänna upplysningen skall ha nått längre än nu. För vissa befolkningsgrupper räcker det inte ens med fri tillgång till upplysning, utan denna bör aktivt påtvingas dem. Det gäller de grupper, som man ev. skulle önskat sterilisera men som kanske inte kan falla in under steriliseringslagen — tag t. ex. de nu aktuella tättarna, många halvt sinnesslöa och andra synnerligen olämpliga föräldrar.

Men innan vi hunnit så långt, att vi har en verklig folkupplysning i sexuella frågor att bygga på, måste vi precisera ett par krav mer direkt. För det första får det inte vara som ibland nu, att de nyinrättade rådgivningsklinikerna bara står öppna för gifta men ej för ogifta. För det andra måste både läkarna och nästan ännu mera barnmorskorna genom en bättre utbildning göras skickade att ge råd om födelsekontroll. Det bör vidare inskrivas i deras instruktioner, att de inte bara skall svara på framställda frågor — vilket inte ens läkarna gör nu — utan självmant ge upplysning i en hel del fall för att råda bot på många kvinnors bristande upplysning i ungdomen. Hos varje ogift kvinna, som förlöses av dem, borde de försiktigt höra sig för om hon önskar veta något om födelsekontroll och likaså hos varje gift kvinna, som fått några barn. — Minst en läkare i varje distrikt borde vidare ha i uppdrag att hålla polikliniktimmar i sexuella frågor. Detta gäller inte främst de stora städerna utan tvärtom de många avlägsna landssocknarna, där fortfarande stora barnskaror födas i fattiga familjer, bara därför att inga riktiga och billiga metoder för födelsekontroll där är kända.

Men sedan man har denna garanti för att endast önskade barn föds, står det kvar: att vårt samhälle egentligen bör ha råd att låta några stycken födas i varje familj som önskar barn. Det är inte rimligt att arbetslöshet, otrygghet, trång ekonomi och förföljelse av förvärvsarbetande kvinnor och barnrika familjer så som nu skall tvinga den rationella barnbegränsningen att begränsa barnens antal ända ned till 0 eller 1. En otillfredsställd längtan efter barn och en försummad lyckomöjlighet påtvingas nu många unga ansvars-kännande familjer av samhället självt. Bördan med barnen måste avlastas mer från den enskilda familjen, särskilt den ekonomiska bördan. Vi måste genom samhällsreformer skapa så ljusa och trygga villkor för barnen, att föräldrarna — med fullt förfogande över det frivilliga barnafödandet — skall ha mod och lust att ha några. Om vi däremot låter de yttre förhållandena vara sådana, att vi måste framtagna människorna glädjen att ha barn, då bygger vi heller intet framtidssamhälle.

ETT KVINNORNAS YRKE I SNABB UTVECKLING

DEN SVENSKA BEKLÄDNADSINDUSTRIEN GER SKOLEXEMPEL PÅ ORGANISATIONENS BETYDELSE

De många problem, som uppstår för den yrkesarbetande kvinnan, som samtidigt är maka och mor, har tagits upp till behandling i befolkningskommissionen. I anslutning därtill har Morgonbris funnit det nödvändigt att orientera sig bland de kvinnliga yrkesarbetande grupperna. En första början görs i detta nummer, där beklädnadsarbeterskans yrke skildras.

Inom industrien arbetar kvinnorna till övervägande del, 60 %, inom textil- och beklädnadsbranschen, där 109.700 kvinnor är sysselsatta. De manliga yrkesutövarna inom denna bransch är endast 43.300. Detta yrke är sålunda även i den moderna, fabriksmässiga formen ett kvinnornas yrke.

För vissa fackförbund har ökningen i medlemsantalet under det sista årtiondet huvudsakligen bestått i kvinnliga medlemmar. Beklädnadsarbetsföretaget, som har ungefär 18.000 medlemmar, har under de sista 13 åren nästan uteslutande ökat med kvinnliga medlemmar.

Det var under kriget, som den svenska konfektionsindustrien fick sitt verkliga uppsving, berättar yrkesinspektrisen fröken Kerstin Hesselgren. Förr fick vi våra kläder från Tyskland. Men krigsåren avbröt dessa förbindelser, och när man så här hemma satte i gång med denna form av sömnad, upptäcktes svenskornas stora förutsättningar för konfektionsarbetet. Man vågar säga att det är de kvinnliga arbetarnas skicklighet, som drivit den svenska konfektionen till den kvalitet, den nu nått fram till. Den stora importen av finare underkläder till exempel har minskat ofantligt sedan det visat sig att vi själva kan tillverka lika bra saker här hemma. År 1930 importerades konfektionsvaror, företrädesvis finare damkläder, för 36 milj. kr., år 1933 stannade importen vid 22 milj. kr.

Konfektionsarbetet är ett yrke stätt i snabb utveckling. Härom lämnar produktionsstatistik tydligt vittnesbörd. År 1934 nådde tillverkningsvärdet 140 milj. kr., och vid mer än 260 olika fabriksföretag voro c:a 17.000 arbetare sysselsatta. Fröken Hesselgren kan berätta hur det förändrat karaktär helt och hållet under endast ett par decennier. Först och främst har det ekonomiska läget för de anställda blivit ett annat.

— Det finns intet yrke, där man så tydligt kan se organisationens betydelse som detta. När jag kom i närmare beröring med beklädnadsbranschen 1914—1915 fanns där endast helt få fackorganisationer. Men mycket hastigt har den ena fackföreningen efter den andra vuxit fram i landsorten, och drivit fram förbättringar. Även för de hemarbetande, som är knutna till fabriken har ersättningen för det utförda arbetet höjts. Utanför Borås t. ex. är sömnadsarbetet för fabriken en viktig binäring till jordbruket i en del kommuner, på senare tider har man i flera byar organiserat det så förståndigt, att en enda person tar ut och fördelar plaggen i byn, varigenom tid och respengar sparas. Inte bara hustrurna utan även männen och de gamla är sysselsatta med detta sömnadsarbete på lediga stunder. Förr var nog hemarbetet utsvevning, men villkoren förbättrades under kriget och nu är lönenivån i allmänhet densamma som för fabriksarbetet. Härvid

måste man dock räkna med att fabriken håller lokal, maskiner och ljus till de fast anställda, medan hemarbetarna får hålla detta själva. I gengäld kan hemarbetet förenas med det vanliga hushållsarbetet och utföras när som helst. Någon lagstiftning till skydd för de här ifrågasvarande hemarbetarna har därför aldrig behövts i Sverige.

— Man kan inte underlåta att göra den reflexionen att konfektionsarbetarnas prestation, samtidigt som den blivit bättre betald, måste ha sjunkit i yrkesanseende, genom att den numera inte kräver någon särskild utbildning.

— Ja, på ett sätt kan man nog tycka det. Men å andra sidan har hela yrket så fullständigt förändrats. Man behöver inte längre kunna klippa och sy ett helt plagg, det är sant. Men det fordras träning och skicklighet även för att sköta de specialmaskiner, som användas. Och många av de anställda på fabriken har ett oerhört ansvarsfullt och kvalificerat arbete. Dessutom förvärvar sig konfektionsarbetarna stor kännedom om råvaran och dess behandling. Det är typiskt att detta yrke behåller

Kerstin Hesselgren.

sina arbeterskor, även när de gifter sig. Arbetsgivaren vill inte gärna bli av med en kraft, som nått en viss färdighet. Jag har själv aldrig inom denna industri funnit några särbestämmelser för gift kvinna. För en utearbetande husmoder föreligger inte heller sådana artskillnader mellan beklädnadsarbetet och det vanliga hemarbetet att hon känner sig sliten mellan två yrken.

— Och det löpande bandet. Verkar inte det pressande?
— Det införs mer och mer, men vi behärskar det ännu inte fullt. Det är därför svårt att säga hur det verkar på arbetarna. Det är alldeles riktigt att många känner sig och verkligen också blir i hög grad jäktade och irriterade, men det finns andra, som i stället blir stimulerade av precisio-

Beställningssömmerska.

Vi tänker och känner olika, vi har i alla avseenden ett helt olika sätt att vara till, säger ateljésömmerskan och hennes kollega på beklädnadsfabriken, i munnen på varandra. Beställningssömmerskan framhåller yrkesstoltheten, ansvaret och skapandets glädje, som hon förnimmar i sin gärning; konfektionssömmerskans trumf är rationaliteten, den jämna arbetstakten och den fulländade precisionen.

— Dessutom, säger den senare, är sömmerskeyrket ganska nytt. Det har inga gamla anor, under skråtiden förekom det således inte alls. Jämför för övrigt konfektionens för tio, femton år sedan med de resultat som åstadkommes i dag, och ingen skall kunna beskylla oss beklädnadsarbetare för att vara prosaiska arbetsmaskiner. Vad som för närvarande gör den svenska konfektionens så högklassig, det är dess nära släktskap med hantverket. Den är nämligen starkt beroende av den individuella skickligheten och den tränade yrkesmannen. Maskinerna är endast de redskap, som behövs för att snabbare förfärdiga varan.

Betrakta företrädarna för de två olika riktningarna inom detta yrke. Den franska ateljésömmerskan med en medfödd skicklighet i sina fingrar sysslar med det skira ömtåliga materialet. Hon lever med sin modell, och hennes ansvar tvingar henne att offra nätternas sömn, när det behövs. I själva verket är hennes arbete hårt och pressande som få andra yrkesutövares. I gengäld kan de tyngsta och mest jäktade timmarna förgyllas när man sysslar med kläder för en Amarantherbal eller en Grips-holmsresa, som sätter fantasien i rörelse. Konfektionsarbeterskan vid sidan om, arbetar med kraftigare don och stadigare material. Det är vardagens behov hon tillfredsställer, det är inte bara en liten exklusiv grupp, som drar nytta av hennes arbete utan hundratusentals arbetande människor — vilket inte betyder att hennes tillverkningar behöver försmås av ens den mest kräsna.

nen och av att alla störande moment är så vitt möjligt avlägsnade. Av stor betydelse vid denna form av arbete är att väl avväga bandets fart och att använda regelbundna, vanligen en gång i timmen återkommande korta pauser. Man har också insett fördelen av att arbeterskorna sitter bra, har rörelsefrihet, lämplig belysning etc. I ett sådant grupparbete är det helas framgång beroende av att varje enskild kan följa med i samma takt. Förståelsen för att detta oftast sammanhänger med verkligt goda anordningar på arbetsplatsen har genom denna arbetsform tagit ett stort steg framåt. Men ännu vet vi alltför litet om fördelarna och nackdelarna av denna nya arbetsmetod för att avgöra om den är av ondo eller av godo. För äldre arbeterskor som är vana vid mera individuellt arbete, är jag rädd att det alltid kommer att kännas som ett ont. Hur det i längden kan verka, har man ännu ingen riktig erfarenhet av.

Att konfektionsindustrien i sin helhet varit till fördel för sömnadsarbetarna, det vet man däremot alldeles bestämt. Stora ljusa luftiga lokaler, byggda för sitt ändamål är en av vinsterna. Bestämd arbetstid med avtalsenliga löner är en annan.

Fröken Hesselgren är en av de sakkunniga i den kommitté, som fått i uppdrag att utreda frågan om gift kvinna i förvärvsarbete. Tydligt kommer konfektionsindustrien inte att bereda några större bekymmer, men på vår fråga uttalar fröken Hesselgren dock den förhoppningen att kommitténs arbete skall kunna komma även denna yrkesgrupp till godo i ett eller annat avseende. Och det är vi tacksamma för, då det är en betydande arbetskår det här rör sig om. Inte mindre än 85 % av hela arbetsstyrkan inom konfektionsindustrien utgöres nämligen av kvinnor.

MAJ

MORGONBRIS KLÄDDEMONSTRATION i Blå hallen, Stockholm, 8 mars och i Högre allmänna flickläroverket, Göteborg, 15 mars. Ur programmet: Fackman skildrar utvecklingen från yllschalen till kvalitetskonfektionens klasslöshet. Skräddarnas förtroendeman och sömmerskornas kvinnliga ombudsman hålla en dialog om yrkesförhållandena förr och nu. Film, talkör och mannekänguppvisning. I demonstrationen medverkande firmor: A-B J. A. Wettergren & Co., A-B Jawe, A-B Ewe Kappfabrik, Konfektionsaktiebolaget Continental och A-B Fasilko, Göteborg, samt Ruben-

KONFEKTIONEN GJORDE KLÄDEDRÄKTEN KLASSLÖS

Arbetarkvinnorna står inte längre som förr på ett helt annat socialt plan i förhållande till andra. Hela arbetarklassens uppåttstigande i kulturellt avseende har skänkt henne ett annat sätt att vara, även i de skikt, där de ekonomiska förhållandena inte nämnvärt har förbättrats. Ylleschalen var en lång tid arbetarkvinnans speciella ytterdräkt, hennes "uniform" så att säga. Den betecknar ett visst tidsskede inom den svenska arbetarklassen. Med dess fullständiga försvinnande för ett tjugotal år sedan, var ett av arbetarkvinnornas särmerken ur världen. Vad kunde bättre än schalen, fläckig, sliten och franslös ange armodet. Den nu medelålders arbetargenerationen minns nog ännu med vilket intresse den, som barn betraktade kvinnor, som icke buro schal, väl vetande att dessa voro från en främmande värld. Och den ur ett arbetarhem utgångna glädes innerligt åt att numera aldrig behöva möta den trista syn, som för ett par decennier sedan en liten mjölkbutik varje morgon företedde, då där trängdes en skara magra, slitna arbetarhustrur, vilka sågo än eländigare ut i sina fula schalskynten.

På samma sätt som med schalens försvinnande gränsen mellan kvinnorna plånades ut i yttre avseende har skillnaden i de olika klassernas klädedräkt även i övrigt allt mera jämnats ut.

Filmen, tidningarna och de stora affärernas skyltfönster har berett arbetarna tillfälle att iakttaga dagens fordringar och att kultivera sin smak.

Ett ypperligt hjälpmedel har vi haft i den goda svenska konfektionens, som drivits fram tack vare det ökade välståndet och de större krav, som överallt ställas på det yttre utseendet. Man skulle tycka att det borde ha varit den finare beställningssömmaren, som skulle skördat vinsterna av de stärkta ekonomiska möjligheterna. Det har emellertid blivit konfektionens. Orsaken är behovet av flera ombyten och den allmänna strävan efter vackrare vardagsvara. Arbetarhustrun är snygg och prydlig när hon går i sitt hem. Tack vare beklädnadsindustrien kan hon få två färdigköpta vardagsklänningar för samma pris, som hon betalar för en, sydd på beställning.

Har konfektionens därigenom gjort sömmerskan arbetslös? Nej, den skickliga sömmerskan blir aldrig överflödig om hon till fullo behärskar sin konst. Och de små dussinsömmerskorna? Ja, de absorberas i tusental på konfektionsfabrikerna, där de få en tryggare bärning och en självständigare tillvaro än när de självlärda drogo sig fram på det enklare lapparbete, som lämnades dem.

Beklädnadsindustrien har lyft undan en av de mest i ögonen fallande klasskrankorna. Betrakta de mötande på gatan, i biografsalongen, i bussen. Var hör den ena hemma — och var den andra? Och ändå kan man inte tala om opersonlig standardisering. Tvärtom, uniformen är borta — och därmed en av de faktorer, som obönhörligast satt sin stämpel på människan och hindrat hennes rörelseförmåga och frihet.

Konfektions-
sömmerska.

Klänningarna klippas till.

Trots all modern rationalisering är den gamla hantverkskickligheten fortfarande av mycket stor betydelse vid tillverkning av klädkonfektionen. I stort sett försiggår fabrikationen visserligen maskinellt med användning av ett stort antal specialmaskiner för olika detaljarbeten; men från början till slut är det dock personalens individuella träning, dess skicklighet och noggrannhet som avgöra klädernas kvalitet och även deras framställnings-

kostnad. Särskilt ansvarsfullt är det förberedande arbetet, då plaggens stil och snitt bestämmas, materialet utväljes och de för olika storlekar och modeller behövliga tillskärningsschablonerna utarbetas. Vid tillskärningen gäller det att ekonomisera med tygmaterialet genom att utnyttja ytan med minsta möjliga avfall, något som är möjligt endast vid tillverkning i stor skala. Precisionen är redan på detta tillverkningsstadium driven till det yttersta, likaså

SIFFROR SOM TALA

En talande illustration till den moderna beklädnadsindustriens tillverkningsförmåga äro följande siffror från en herrkonfektionsfabrik i Stockholm.

Under år 1934 framställdes 82.000 herrkostymer och 47.700 damkappor, förutom några tiotusentals sportdräkter och udda plagg. Den sammanlagda åtgången av tyger, fodervaror och vattulin under samma år skulle kunna förslå till en 50 cm bred gångmatta mellan Stockholm och Rom. Under året förbrukades silkestråd och vanlig tråd med en sammanlagd löpande längd av nära 76.000.000 meter. Skulle denna trådlängd för hand sys upp av en man, som oavbrutet arbetade 8 timmar om dagen med en hastighet av ett stygn i sekunden, komme den icke att taga slut förrän efter 2.845 år.

Herrkonfektionens tillskärare.

Herrkostymen pressas.

snabbheten. Med de moderna elektriska tillskärningsmaskinerna kan en packe om intill 40 vanliga kostymtyger på en gång behandlas av tillskäraren, som givetvis måste vara en högt kvalificerad kraft. På de tillskurna styckena markeras på maskinell väg platserna för fickor, knapphål, slag m. m. Varje stycke förses därpå med en etikett, som anger den blivande kostymens eller överrockens löpande nummer, det s. k. "långnumret", jämte

typ-, order-, modell- och storleksnummer samt förekommande tillbehör. Genom detta kontrollsystem kan man med lätthet följa kostymens gång genom fabriken. De olika sömnads-, och pressningsprocedurerna försiggå efter den flytande tillverkningens princip: arbetsstycket går ur hand i hand, från maskin till maskin för att på varje ställe undergå en viss operation. Denna för ekonomisk drift nödvändiga arbetsfördelning fordrar hos varje

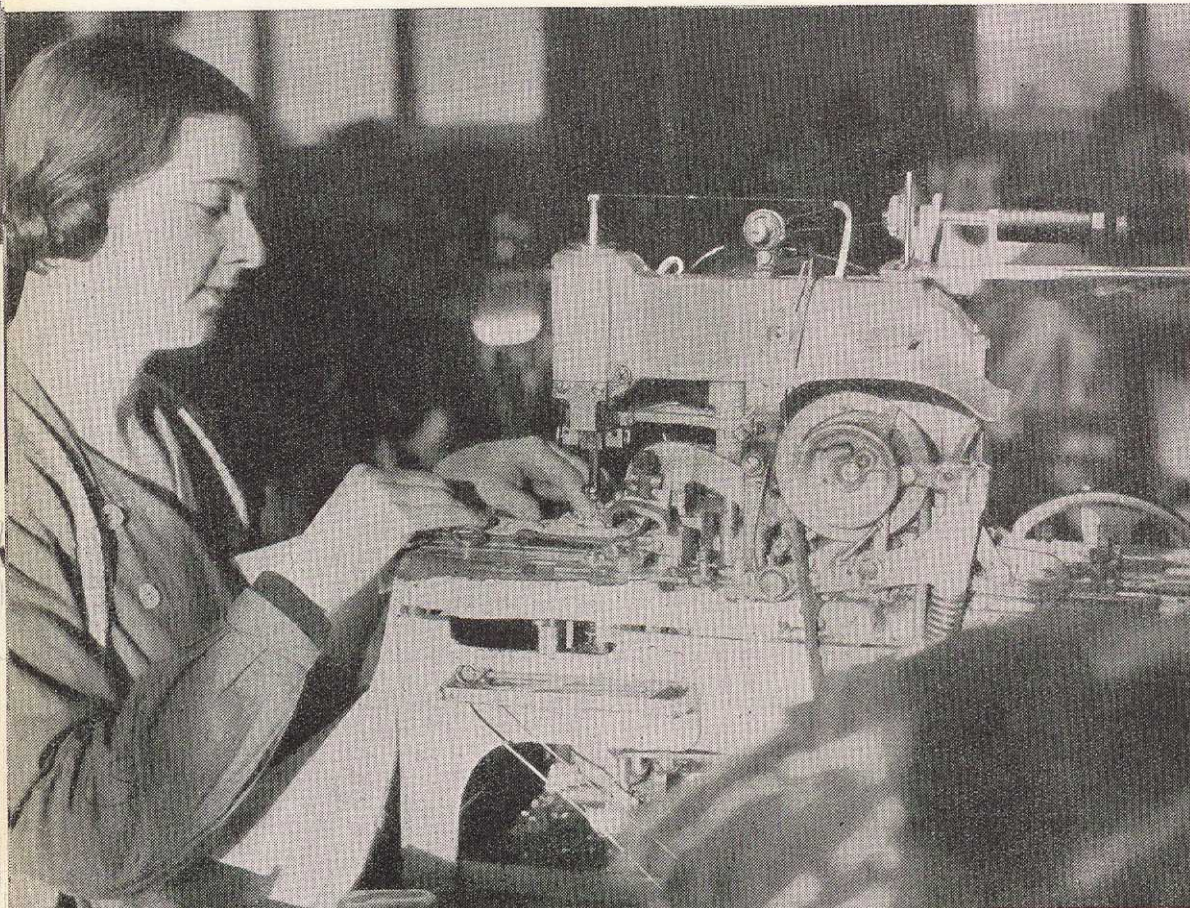
Elektrisk sömpressning.

Klänningarna pressas.

Knapphålsmaskinen.

arbetare en säker rutin, vare sig det gäller rent manuellt arbete eller hantering av en specialmaskin.

Rockarna pressas i åtta olika pressar innan de lämnas för avsyning. Genom övre delen av en sådan pressmaskin släpps ånga, och i den undre finns ett vakuum, som gör att plagget torkar mycket snabbt, vilket är nödvändigt om pressningen skall vara till någon glädje. En del av pressningen måste utföras för hand med elektriska strykjärn, men även här har man gjort en liten uppfinning som är så god att den inte bör undanhållas våra husmödrar. Järnet hänges upp i en fjäder och när det flyttas till och från tyget väger det därför inte mer än hälften av sin vikt. Och här rör man sig med järn som väger nio kilogram, och då förstår man att presserskan är uppfinnaren tacksam. En maskin som gör ett arbete som även för ett tränat öga kan verka gjort för hand är maskinen vilken stofferar fodret nedtill, men ej nog härmed, den fäster på samma gång den uppvikta tygkanten utan att tråden blir synlig på rättsidan. Vissa hörn äro dock alltså helt ägnade åt rena hand-sömnaden. Så sker till exempel foderträcklingen för hand, liksom påsättningen av kragar.

Under hela framställningsproceduren utövas en sträng kontroll, som icke låter något felaktigt arbetsstycke passera vidare. Slutligen undergå de färdiga och sammanförda plaggen en noggrann avsyning innan de levereras.

En modern konfektionsfabrik kan blott i ringa utsträckning arbeta på lager. Den allra största delen av tillverkningen sker efter de beställningar, som inströmma från detaljaffärerna, sedan dessa först granskat säsongens nya modeller och vunnit erfarenhet om konsumenternas åsikter och behov. Man måste sålunda vara beredd att låta varje beställning så snabbt som möjligt genomlöpa hela produktionsapparaten för att kunna expediera de färdiga varorna så raskt som den säsongsmässiga efterfrågan påfordrar.

ATELJÉKONST OCH KLÄNNINGSFABRIK

TIDENS LÖSEN ÄR KONFEKTION OCH BERLINKONFEKTIONEN STÅR HÖGST JUST NU

Vi tillverkar flera hundra olika modeller varje säsong, säger fru Helleberg, som själv komponerar många av nyheterna.

Sommarmodet var i huvudsak färdigt redan i november och sommarklänningar, blusar och kjolar i alla regnbågens färger och i hundratals olika modeller, vandrar som bäst ut till hela landets återförsäljare från de stora konfektionsfirmorna.

Konfektion det blir framtidens lösen, den bär de ännu oanade möjligheterna inom sig. På alla sidor om oss i den stora konfektionsfabriken syns klänningar i alla tillverkningsstadier, och över de långa borden och diskarna väller floder av blommiga, prickiga, rutiga och randiga tyger i en förvirrande ström. Om några månader skall vi känna oss sommarsvala och vardagsfina i dem. Tyget till vår finaste klänning gled nyss förbi oss nere i lagret. "Bäck och bölja" var det lockande namnet och ytan var också så lekande oregelbunden som en självsvaldig vårbäck.

— Konfektionen, den ligger i tiden. Den passar till nutidsmänniskan, bekräftar också vice direktisen på Rubenssons klänningsfirma, fru Helleberg. Ju mer man kommer in i detta arbete dess mer blir man fångad av det. Som ateljésömmerska såg jag för en del år sedan med oändligt förakt ned på konfektionen, och under läroåren i Paris, när jag stiftade bekantskap med den mest utsökta modekonst i de primitivast tänkbara atel-

jéer, där 15—20 sömmerskor — under högsäsong ännu flera — sitter sammanpackade tätt, tätt på små trebenta pallar i ett litet bås till rum, som skulle göra våra hälsovårdsnämnder utom sig, och med fantastisk skicklighet handskas med stofferna, då såg jag klänningsömnaden driven till fulländning. Men så kostar också de klänningar, som kommer till på detta sätt. De är ju i mycket stor utsträckning handsydd, och det kan inte hjälpas att man tycker det är onödigt slöseri med tid och pengar.

Konfektionen måste fånga de stora linjerna i modet, förenkla det, undvika för egendomliga skärningar. Och ändå kunna hitta den lilla prickken över iet, som sätter piff på det hela.

I motsats till de franska modehusen har den franska konfektionen ingen betydelse alls. Och vi har ingenting att hämta där. Förr gick modet från de stora skapande modehusen i Paris via Wien till Berlins konfektionärer. Nu går det direkt från Paris till Berlin. Men hur länge Berlin kommer att behålla sin ledande ställning är svårt att säga. Det är nämligen de judiska firmorna som stå på toppen, och de är ju mer än andra beroende av de politiska faktorerna.

Den engelska konfektionen börjar göra sig gällande i fråga om dräkter, kappor och strikta enkla saker. Där

följer man det engelska skradderiets bästa traditioner. Men de mer eller mindre konstiga aftonklänningar, som fabriceras där har allt utom stil och förnämitet. Nej, i det fallet får man gå till Tyskland. Och det gör också svenskarna, då vi saknar en sådan finare konfektion här hemma.

Det är ansvarsfullt att välja de modeller, som man tror skall passa våra förhållanden. Ibland görs det gruvliga misstag. Något som vi inte alls har är vårkonfektionen, som spelar en stor roll utomlands, där våren är en lång övergångstid. Här följer sommaren omedelbart vintern och därför gå vi över direkt från vinterkläder till sommarklänningar.

Vad som tilltalat mig mest, ateljéen eller konfektionsfabriken? Var sak har ju sin tjusning. Men det kan inte hjälpas att det är ljuvligt att slippa den direkta nötningen med kunden. Och när en klänning är tillskuren här, så är den klar att sys till just så. Man behöver inte vara beredd att i sista stund kasta om och trola fram en helt ny modell. Och man slipper se det besvikna uttrycket hos en liten knubbig dam, som finner att hon i sin dyrt köpta klänning inte det ringaste liknar modeplanschens fantastiskt smala mannekäng.

MAJ

M A S K I N E R N A S S U R R

markerar arbetsrytmen i konfektionsfabrikens stora sysalar. Här finns intet av modesalongernas förnämitet. Här är det arbetets allvar, som härskar. Fabrikssömmerskan får inte känna tillfredsställelsen av att se plagget växa fram mellan sina fingrar från det oklippta tygstycket till den färdigpressade klänningen, men hon slipper också säsongernas nattvak och förstörda nerver. Vid ett bestämt klockslag lägger hon av sitt arbete och sitt ansvar. Fritiden tillhör henne.

ARBETSPROCESSEN ÄR LIKARTAD I DAM- OCH HERRKONFEKTIONEN

Här nedan ses maskinhallen i en herrkonfektionsfabrik. I denna behandlas yttertyget på ena sidan, under det att man på den andra är sysselsatt med ärmor, foder och lärftar samt andra tillbehör. På varje maskin sker olika ting. Tillverkningen av enbart en rock är indelad i omkring hundra moment. Plagget vandrar från den ena

till den andra. En syr uppskärningar i framstycket, en annan ficklock, en tredje syr fast bröstfickan, och så vidare. För att förekomma onödig tidsutdräkt, äro sömmerskorna placerade så, att de som utföra första arbetstempot sitta först, de som tilldelats andra komma sedan o. s. v. På så sätt behöver plagget ytterst sällan bäras från plats till plats, utan skjutes av sömmerskorna själva på en, utefter hela maskinraden löpande bana. På flera ställen äro utplacerade elektr. pressmaskiner, som utföra all sömpress.

SOM ÄNKA MED TVÅ BARN har fru Bergström tyckt det vara bra att kunna ha sömnaden hemma. Men det vill till att efter kontorsstädningen på morgonen under dagen förfärdiga fyra, fem klänningar. Fru Bergström har dock tappert knogat på i tio år och uppnått stor färdighet.

Sömmerskefackföreningen har nyligen tillsatt en agitationskommitté i syfte att försöka skapa fram en större förståelse och samverkan mellan fabriks- och hemsömmerskorna. En av fackorganisationens ledande kvinnor skildrar i följande lilla situationsbild de konfliktsförhållanden som äro rådande mellan de två arbeterskegrupperna.

H E M S Ö M N A D S I N D U S T R I

— Nu mor är alla tryckknäppen isydda i kjolsprunden. Skall jag nu börja med de där söta blommiga klänningarna.

— Nej tösen min, nu måste du läsa läxor resten av kvällen. Annars blir du efter i skolan. Om jag sitter uppe en stund i kväll så hinner jag nog alltsamman färdigt.

— Men mor får då säkert sitta uppe halva natten igen. Varför har fabriken alltid så brått, måste alla som syr dit sitta uppe om nätterna för den skall få mycket arbete gjort.

— Ja visst kära barn, nog kan det hända att flera än jag måste ta en del av natten till hjälp. Men det är inte bara därför att fabriken har brått att få klänningarna, utan därför att ju mer jag hinner sy ju mer förtjänar jag. Jag har ju också mycket mindre betalt för mitt arbete, än om jag satt på fabriken och sydde. För de där blommiga klänningarna som du tycker så mycket om får jag 5:75 per dussin, och för de andra som ligger där borta på stolen får jag 6:25, därför att på dem är det långa ärmor. Du förstår att jag måste sy ganska många klänningar för att det skall räcka till mat och hyra för oss båda.

Känns replikskiftet igen? Säkert. Massor av ungdomar går ut i livet med minnet av en mor lutad över sin symaskin för att med sin lilla förtjänst bidra till familjens uppehälle. Många av dem ha också i livligt minne hur familjens övriga medlemmar, för att göra förtjänsten större, fått hjälpa till med plagget i den mån de erövat kunskapen att rätt hålla i en nål.

Många män i detta land ha i tider av arbetslöshet fått hjälpa sin hustru att för fabrikenas räkning tillverka klänningar och kappor, för att icke tala om andra grenar av sömnadsindustrien som ligger på hemsömnad. Mer än en stor lång karl har allt setat och plitat med i början

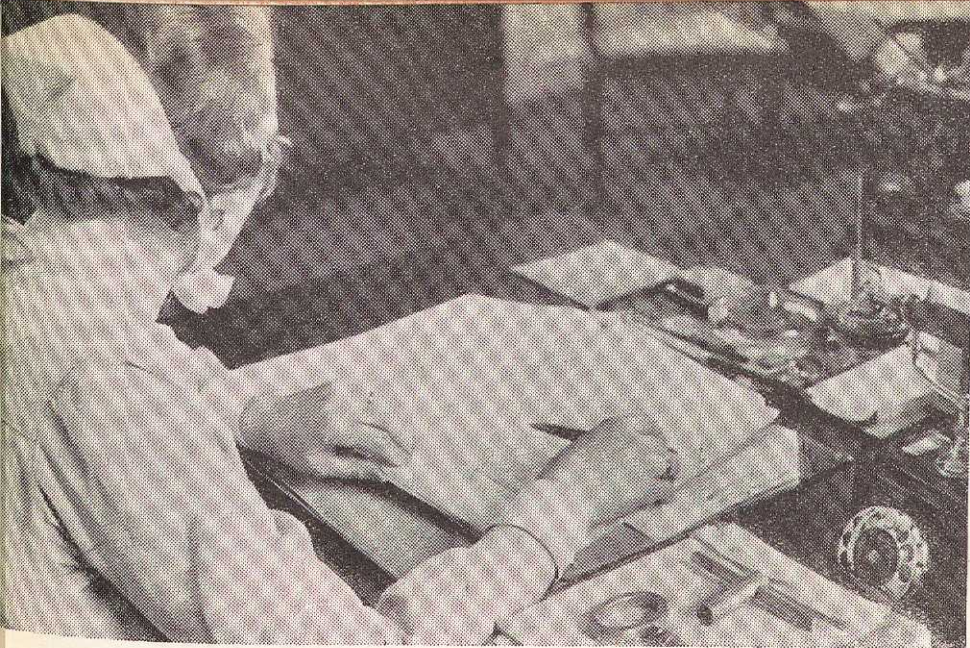
ovana och ovilliga fingrar som dock tvungits att bli vanare och villigare.

Men förtjänsten, ja även om den är knapp så drar man sig ju fram och hemarbeterskor i allmänhet tycks lida av mindervärdighetskomplex då det gäller att värdera sitt arbete. Och alla äro ju inte kallade till rikedom eller oberoende här i livet. Påstår den förnöjsamme.

Det är så sant som det är sagt, men lika sant är det att en arbeterska är sin lön värd antingen hon sitter på en fabrik, eller förvandlar sitt eget hem till fabrik i smått. Dessutom tar ju en hemarbeterska ett ganska stort bekymmer från sin uppdragsgivare. Hon befriar honom helt från fabriks- och maskinkostnader, och gör honom den stora tjänsten att slippa förhandla med arbetareorganisationen om hennes lönevillkor. Dem bestämmer han själv. Det finns dock ingen, i den mörka historia som heter hemsömnadsindustrien, som hört talas om att en hemsömmerska erhållit kompensation för all denna sin tjänstvillighet.

I stället är hon avstjälpningsplats (om arbetsgivaren driver fabriksverksamhet) för allt det arbete som av en eller annan anledning icke utföres efter avtalsenliga löner. Eller om arbetsgivaren icke driver fabriksrörelse i vanlig mening, utan helt litar till hemsömnadsindustrien, så blir hemsömmerskan ett mer eller mindre medvetet verktyg i hans konkurrens med övriga, mot arbetarna lojala arbetsgivare.

Det skall villigt erkännas att de bistra tider som varit rådande och delvis ännu råder, ha stor skuld i den svenska hemindustriens utveckling inom sömnadsyrkena, och då speciellt inom damkonfektionen och delvis inom linne- och arbetskläderstillverkningen. Lika villigt skall det erkännas att sömnadsyrket har en viss lämplighet som hemyrke, och är i sina enklaste former lätt att lära även för den alldeles oinvidge. Lättheten att från en fabrik få ett knippe klänningar eller något annat till sin bostad, där

”Både läkare och barnmorskor måste genom en bättre utbildning göras skickade att ge råd om födelsekontroll.” (Alva Myrdal.)

RESULTATET AV BEFOLKNINGSKOMMISSIONENS ARBETE

börjar nu visa sig. Beaktansvärt är, som också påpekats från olika håll, hur medan befolkningsfrågan utomlands fått tjäna reaktionens intressen, har den här i Sverige blivit ett medel för en lyckligare social utveckling. De förslag som framkommit har diskuterats i tidningarna och mött motstånd eller funnit stöd omväxlande. Vi kan här endast i korthet räkna upp dem, men får kanske anledning att komma tillbaka med en noggrannare redogörelse då riksdagen skall behandla dess frågor.

Den stora folkräkningen företages i början av detta året. Frågeformuläret som är avfattat av Statistiska Centralbyrån efter huvudsakligen norskt mönster innehåller frågor om ålder, civilstånd, yrkesverksamhet, arbetslöshet, bostad m. m. Den intensivundersökning, som skall komplettera materialet avser framförallt att belysa bostadsförhållandena.

man kan sitta och vända på plaggen utan att en förestånderskas argusögon följer ens första fumlige rörelser, gör ju att man med god vilja kan åstadkomma något som är beslätat med sömnad. Så småningom får man naturligtvis så pass rutin att veckans förtjänst inte blir allt för usel. Men att i dylika fall tala om yrkeskunskap går ju icke.

Det skall heller icke förnekas att den typen av sömmerska icke är den förhärskande. I stället torde man kunna säga att hemsömmerskekåren i stort sett är skicklig och väl danad för yrket, alltså värd ett bättre öde än det som nu går över dem.

En hemsömmerska och en fabriksarbeterska kom för någon tid sedan i en vänskaplig ordduell, varvid hemsömmerskan till slut utbrast:

”Alla fördelar ha ni fabrikssömmerskor fått på vår bekostnad, ni har bestämd arbetstid, ni har arbetspriserna bestämda genom avtal och prislister, ni har bestämda mattider, semester, men vad har vi. Nattarbete om vi vill gå upp i en hygglig veckoinkomst, åter det gör vi när vi har tid någon gång på dagen, vi får själva avhämta och lämna vårt arbete på fabriken, ja inte är det precis någon nådatid att sy fabriksarbete hemma inte.”

”Ja, sade fabrikssömmerskan, inte ha vi erhållit några fördelar på hemsömmerskornas bekostnad, vad vi har vunnit det ha vi fått tack vare vårt eget arbete inom vår egen organisation. Det är inte förbjudet för er heller att arbeta fram en organisation inom hemindustrien. Gör upp med arbetsgivarna på samma sätt som vi. Värdesätt ert arbete, nu erkänner ni antingen att det sömnadsarbete som utföres i hemmen är av lägre kvalitet än det som utföres på fabriken, eller att ni icke betraktar er som verkliga yrkesutövare och därför icke heller vågar kräva den riktiga ersättningen för er insats i produktionen.”

Kanske funderade hemsömmerskan ett tag över sin organiserade kamrats ord, men troligare är att hon gick hem till sin andra kamrat, symaskinen och anförtrodde den sina bekymmer om världens ondska. Ännu troligare är det att hon och hennes maskin tillsammans med flera andra var upphovet till ett skyltfönster någon tid därefter med mer eller mindre förföriska kläder. Vad som dock var det absolut mest förföriska i det fönstret var prislapparna på kläderna och den stora skylten ”Jättebilligt”.
NALSÖGAT

Förbättrad mödra- och barnavård genom en omorganisation av barnmorskeväsendet, förlossningsvården, barnmorskeutbildningen, den förebyggande mödra- och barnavården, har föreslagits i ett betänkande som överlämnats till socialministern. Se förra numret.

Ett skattereformförslag har framlagts och åsyftar att lätta skattebördan för dem som har stor försörjningsplikt, nämligen de barnrika familjerna, genom att låta dem, som har liten försörjningsbörda erlagga en viss skatt. Därigenom beräknar man också att kunna skaffa fram 15 miljoner kr. för sociala hjälpåtgärder åt hemmen. De lägsta inkomstgrupperna skonas emellertid helt och hållet från denna skatt. Så blir t. ex. två ensamma makar i Stockholm skattskyldiga först när deras inkomst överstiger 4.160 kronor.

En statlig bosättningslånefond föreslås, varur lån under vissa villkor skall kunna utlämnas till personer, som ämnar ingå äktenskap. Lånens storlek får inte överskrida 1.000 kr. (i vissa fall 1.300). Kommissionen lägger i detta sammanhang stor vikt vid en upplysningsverksamhet i syfte att främja en förbilligad, estetiskt höjd och ur ändamålsenlighetens synpunkt rationaliserad heminredning, men förmenar att denna upplysningsverksamhet bör komma till stånd på frivillighetens väg, varvid kommissionen i första hand tänker på våra kvinno- och ungdomsorganisationer, folkbildningsorganisationerna samt Svenska Slöjdföreningen, men även på de bostads- och konsumentkooperativa rörelserna.”

För ett planmässigt sparande bland ungdomen upp till 30 år, anser kommissionen att propaganda bör bedrivas, dock utan en vidlyftig lagstiftning. Ett frivilligt samarbete bör kunna upprättas mellan postsparbank, enskilda sparbanker och ungdomsorganisationer av olika slag. Ett intyg om väl ådagalagd sparvilja bör kunna tjäna som ett gott personligt vitsord, anser kommissionen, när det sedan gäller låneansökningar, särskilt när det är fråga om bosättningslån, egnahemslån, studielån etc.

Bostadshjälpen åt mindre bemedlade barnrika familjer, som beslöts av riksdagen i våras föreslås fortsatt efter i huvudsak samma linjer.

Dessutom har framlagts ett förslag angående mödrahjälp och moderskapspenning. Det förtjänar i detta sammanhang erinras om den framstöt, som de socialdemokratiska och radikala kvinnorna tillsammans med Husmodersförbundet gjorde i denna fråga i våras, samt det stora kvinnomötet i Göteborg som behandlade problemet. Se Alva Myrdals artikel på sid. 7.

Längre fram kommer kommissionen att ta ställning till preventiv- och abortlagarna och framlägga förslag i dessa ärenden. Se även här Alva Myrdals artikel på sid. 7. Som synes är det anledning att följa riksdagens arbete med det allra största intresse denna vårtermin. Det kan bli sensationellt nog, även om de stora världshändelserna vill överskugga allt annat i vår fredliga tillvaro.

Blomsterprakten utanför skolfönstren. Växbo både till exteriör och interiör vackra folkskola i Bollnäs socken, Hälsingland.
Foto E. Billow

KURSENS BÄSTA LEKTION

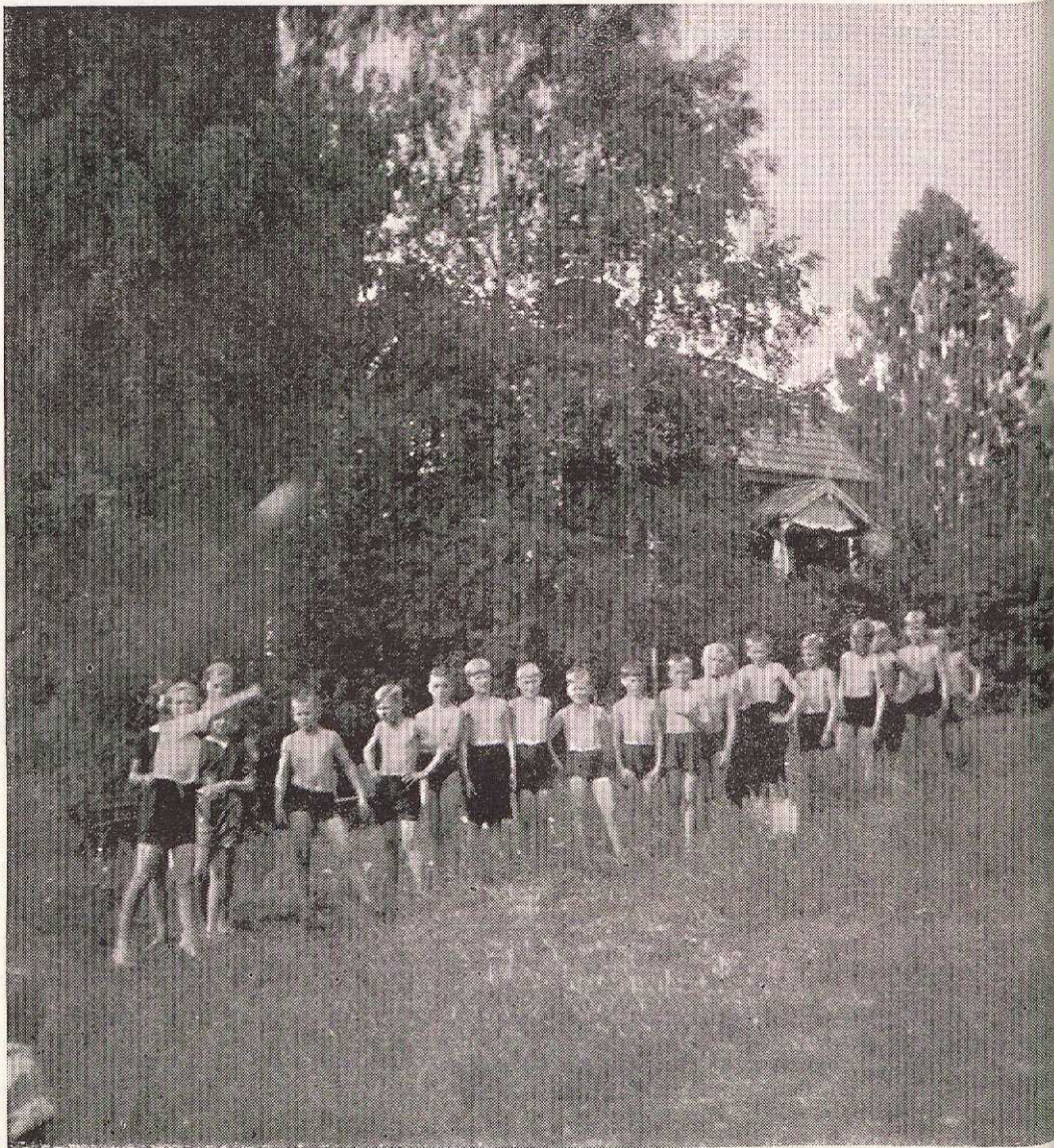
Till Morgonbris redaktion.

Jag måste helt enkelt med ett enda tack avbörda mig min tacksamhetskuld till Eder tidning, nu senast för den värdefulla översikten i bostadsfrågan. Jag är folkskollärare och hade fortsättningsskolan, när numret kom. Vi sysslade just med de sociala frågorna, och jag hade, så långt jag kunde det, belyst med praktiska exempel ur den lilla verklighet, som vi nådde, våra dagars sociala framsteg. Jag hade just samma förmiddag berättat om arbetslagar och arbetsskydd, om skydd mot kvinnors och barns utnyttjande i alltför hårt arbete, om olycksfallsförsäkringen, om folkpensioneringen — vi hade någon dag tidigare besökt polisstationen och där fått höra om hur polisen meddelar logi och mat, och konstaterat, att det alltså visst inte alltid är till samhällets bästa att man ger

MORGONBRIS HAR VUNNIT MÅNGA VÄNNER I SVERIGES LÄRAREKÅR,

och där rönt en uppskattning, som gjort oss stolta och glada. Särskilt när det varit fråga om barn- och skolproblem har vi kunnat räkna på intresse från detta håll. Och allt oftare når oss meddelanden att vår tidning nått även skolsalarna. Vi kunde förra månaden berätta att vårt Bohuslänsnummer kommit till användning vid geografiundervisningen och här nedan återge vi ett uttalande, som visar att även januarinumret hade något att säga de yngsta. Samtidigt publicera vi ett första hopplock av de foton, med vilka de svenska skolorna presenteras. Som bekant utlyste Morgonbris i december en tävlan om den bästa skolbilden. Av de inkomna bidragen att döma lever det unga Sverge ett friskt och härdigt liv i sina "plugg".

Idrottsövning (bollkastning — bollen i luften) med solbad på skolgården. Lärarbostaden skymtar i bakgrunden.
Foto E. Billow, Växbo.

Stadsbarnen vilja inte åka buss, när de företa utflykter. Helst en lövad skrinnda.

Advokat Sonja Branting-Westerståhl, som nyligen hemkommit från en flera månader lång föredragsturné i Amerika, där hon över hela den stora kontinenten medverkat i imponerande opinionsmöten mot fascismen, har redan hunnit bli en omtyckt talare här hemma. De, som deltog i kvinnornas nordiska sommarmöte, minns hennes flammande appell mot nazism och diktatur, och efter den långa resan, som medfört nya impulser och intryck, och efter den starkare kontakt, som fru Branting nått med diktaturländernas folk och förhållanden är hon i nuvarande stund en av våra främsta och sakligaste vidräknare, med de antidemokratiska strömningarna. Entusiasmen har också varit stor på de platser, som fru Branting besökt i Sverige, och med tanke på de stundande valen och den aktivitet som de mer eller mindre nazist-anstuckna partierna visat den sista tiden, hoppas vi att våra organisationer över hela landet skall kunna få utnyttja advokat Sonja Branting som talare.

SEMESTERHJÄLP ÅT TRÖTTA HUSMÖDRAR

Vet ni av att man får köpa riksdagsmotioner i riksdagstryckeriet för ett halvt öre sidan? Och sidan i ett riksdagstryck är större än en vanlig boksida, så det måste man ju säga är billig lektyr. Förlåt, men det är ingen vits! När jag går på åhörareläktarn brukar jag därför ibland kosta på mej lite lektyr, den här gången kostade den 12 öre och då hade jag både Motion nr 18 i Andra kammaren och Utskottets utlåtande över sagda motion i handen när jag en lördag i februari slog mej ner på åhörareläktaren. Kammarens ledamöter hade ännu icke intagit sina platser, som det heter i riksdagshuset, så jag kikade lite i motionen:

I de mindre bemedlade hemmen, där minderåriga barn finnas, vilar en tung, ej sällan alltför tung arbetsböda på mödrarna. De dagliga plikterna måste fullgöras även om krafterna minskas. Arbetet tynger kanske mer och mer. Vad som då behöves är en vilopaus för återhämtning av krafter och arbetsförmåga, med andra ord möjlighet att någon enda gång få, vad så många människor anse för sig nödvändigt, nämligen att erhålla årligen en tids semester.

Utan hjälp utifrån kan modern ej lämna hem och barn för att få en än så välbehörlig vila, om hemmet har en svag ekonomi. Semesterhjälp i sådana fall åt mödrar med minderåriga barn vore väl en åtgärd i full överensstämmelse med arvsfondens syftemål och hittillsvarande användning.

Det kommer att bli spännande, tänkte jag. Men vad är det som är arvsfondens syftemål och hittillsvarande användning? Utskottet har kanske något om det i sitt utlåtande. Mycket riktigt på sidan 12.

Utskottet: Såsom av utskottets redogörelse framgår har allmänna arvsfonden enligt de för densamma gällande lagbestämmelserna till ändamål att främja barns och ungdoms vård och fostran. Nämnade syfte uppnås icke blott genom mera direkta åtgärder, såsom bidrag till barnhem och studiebidrag, utan även genom mera indirekta sådana, såsom bidrag till anstalter till stöd för hemuppfostran, d.v.s. barnvårdscentraler, barnkrubbor, barnträdgårdar och sommarkolonier. Till det senare slaget av föranstaltningar anser utskottet, i likhet med motionärerna, även böra hänföras åtgärder som avse att bibehålla mödrarna vid kroppslig och andlig hälsa samt därigenom

sätta dem i stånd att på ett tillfyllstgörande sätt utföra sin fostrargärning i hemmet.

Ja, är det inte det jag alltid har sagt: Det är allmänbildande att sitta på riksdagens åhörareläktare!

Men en halv sida siffror och kolumner hoppar jag över. Det är Bidrag till barnhem, till anstalter för hemuppfostran, till diverse institutioner, understöd till barnrika familjer, och studiebidrag. Det är alltså fem olika grenar som pengarna ur arvsfonden gått till. I dag gäller det om det skall bli en kolumn till: Semesterhjälp åt trötta mödrar. Tyst nu börjar dom:

Det är fröken Wellin som talar för motionen. Motionen är nämligen ingiven av fröken Wellin m. fl. "Med flera" är Ruth Gustafsson, socialdemokrat, och Vera Eklund, folkpartiet, samt några herrar. Det är glädjande att se att man enats ur alla partier om framförandet av en motion för hjälp till vila åt utsläpade husmödrar, men de arbetstygda mödrarna finnas också med all säkerhet inom alla läger. Hr Hedlund i Östersund talar för landsbygdens kvinnor. Så kommer vår partikamrat Agda Östlund. Hon säger något om "hur nära slutet man skall vara för att få någon hjälp" och även något om att det kanske funnes bättre vägar att gå än genom allmänna arvsfonden, men denna fråga är så viktig att en utredning snarast är av nöden. Jaha, så skall det låta.

Men man skall inte ropa hej förrän man är över bäcken märker jag. Så ledigt går det inte. En herre, ja, flera herrar förklara att allmänna arvsfondens bestämmelser måste ändras i lagen, innan husmödrarna kunna få något med av den.

Och så röstade kammaren. Alla kvinnor och 80 män röstade för en snar utredning, medan 62 röstade för den av fyra utskottsledamöter avgivna reservationen, där man framhållit att arvsfonden skall stå för sitt givna ändamål och att medel till det behjärtansvärda ändamålet vartill motionen syftat bör tillgodoses på annat sätt, och då Första kammaren redan röstat mot utredning, så faller frågan i år, om man inte kan sammanjämka i utskottet.

Men var säker om att den kommer upp ett annat år. Det var ett stort och livligt intresse för semester och vila åt arbetstygda mödrar

— även om man hade olika uppfattning om var pengarna skulle tas. Men ju flera kvinnor vi få in i riksdagen i höst, desto fler ha vi som kunna skjuta på, så frågan åker fram mot den lösning som kvinnorna ute i landet hoppas på.

Kammaren biföll vid samma tillfälle fru Nordgrens m. fl. motion om en utredning beträffande de utomäktenskapliga barnens rättsliga ställning. När utredningen är färdig kommer fru Nordgren säkert att låta höra av sig igen.

Sen smeto vi ner i kaféet, min vännina och jag, för att se om vi råkade någon av de våra. Jo, mycket riktigt, Agda Östlund var just på väg ut.

"Nå", frågade vi, "är du nöjd med debatten?"

"Nöjd är jag väl inte precis, men något vore ju bättre att få än intet. Man har i alla fall gjort så gott man kunnat — i dag ha vi då inte försummat att vasa åtminstone..."

"Vasa???"

"Ja, har du inte läst vad damen i Aftonbladet skrev efter Konserthusmötet. Hon förebrådde oss att kvinnan i alla tider stilla och tåligt tjänat, även då det varit bättre att hon slagit näven i bordet och rutit en smula. Och hon slutade med att likna oss vid den förtrampade ormen i någon österländsk legend. Ormen hade, för att följa Buddhas ord om saktmod och fridsamhet, låtit trampa på sig tills den låg tillplattad och nästan slut, men då sade Buddha: Nog kunde du väl i alla fall ha väst en smula.

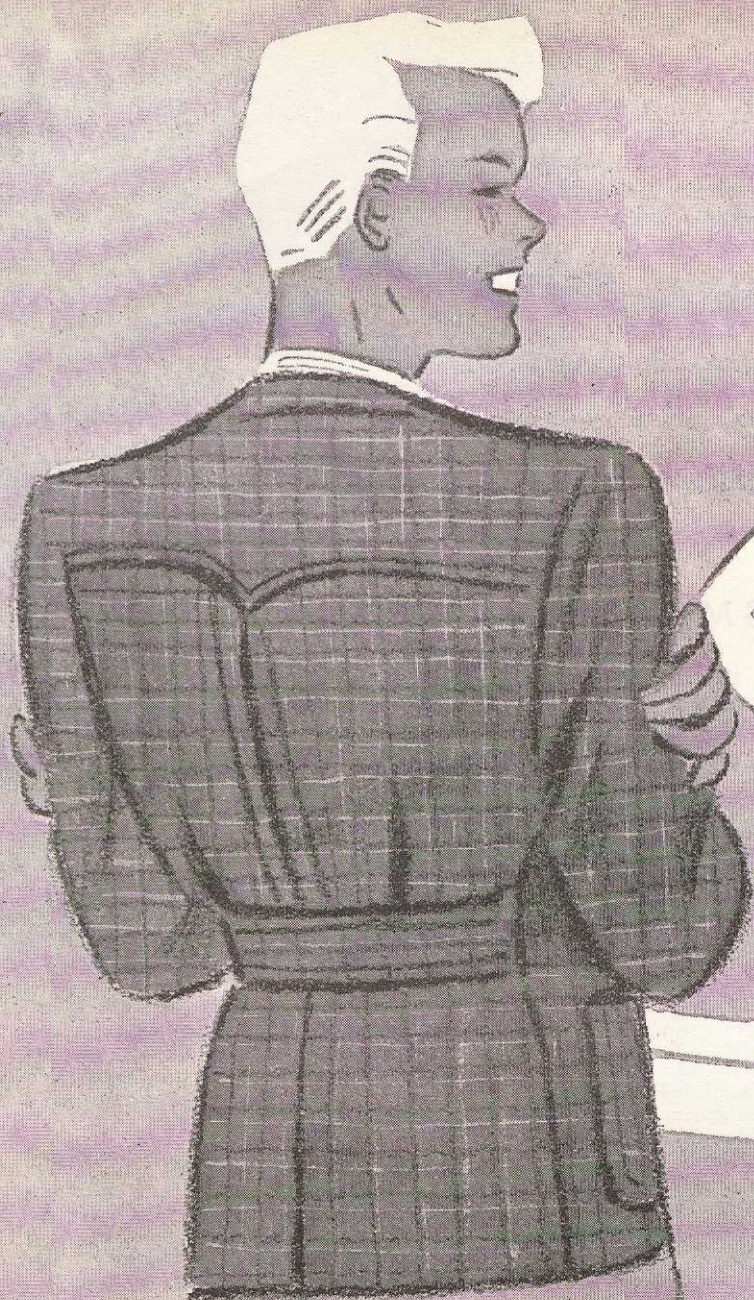
Det är just vad vi ha gjort i dag. Vi ha väst en smula." Sade Agda och försvann.

Lena P.

hjälpökande vid dörrarna, — och allt detta hade jag tyckt mig vara tvungen att sammanfatta i de banala orden: "Som ni ser, har vi det alltså ganska bra ställt här i vårt land. Ingen behöver svälta eller frysa ihjäl, och man sträcker sig så långt man kan för att avhjälpa nöden..." Inte sant, man kan ju inte gärna ta det djupare för fjortonsårs pojkar utan ringaste socialt intresse? Och det är ju därför de sociala reformerna bredas ut så i läroboken. När jag kom hem till frukostrast låg

Morgonbris på mitt skrivbord. Det är inte alltid, jag hinner läsa den, men jag brukar aldrig försumma det utsökta nöjet att noggrant bläddra igenom den. Jag gjorde det nu. Och jag kände, att jag måste ta med tidningen till mina pojkar. De skulle se, de skulle förstå. Och jag tog tidningen med. Vi studerade den en hel timme. Jag minns inte vad det stod på schemat, att jag skulle ha, men vad jag hade, det vet jag: kursens bästa lektion, en lektion i samhällskunskap, som gav inte bara

sociala insikter utan även vad jag aldrig hade vågat drömma om att kunna ge: social ansvars känsla. Vi läste gripna dessa sanna berättelser ur livet och lärde oss förstå, att nöd är inte bara att svälta ihjäl eller att komma i någon statistik (ja, det där har visst sagts en gång förut: människan lever inte bara av bröd...) Och en sak till: vi erfor den resning i sinnet, man känner, när man mött hjältar... Och därför — vi kan ju inte mer — ett TACK! Sven BERGMAN, Vadstena.

e praktiska och
litstarka pojk-
och flickkläder-
a bära namnet

JAWE

ERGO

gör mjölken ännu nyttigare

Kombinationen Ergo—mjölk är den ur näringssynpunkt allsidigaste och värdefullaste som vi kunna tänka oss. Den tillför kroppen alla mjölkens och kakaons ämnen: fett, äggvita, kolhydrater kalk och andra för kroppen nödvändiga salter samt vitaminer såsom skydd för förkylningssjukdomar.

Endast 17% få ordentlig frukost

En nyligen företagen undersökning av 20.000 svenska skolbarn visar att endast 17 % få ordentlig skolfrukost. Hör Edra barn till dem? Om inte börja redan i morgon med mjölkchoklad på Ergo. Marabou moderna stordrift möjliggör att Ergo endast kostar 35 öre pr hekto.

ERGO

i hälsans tjänst — och hushållskassans

VÄGEN FRÅN VARUHuset

NOVELL AV BARBRO LINDER

— Kappan är trevlig, sade fru Bahrmann.
— Den klär, den är damens typ, sade fru Reuter i sin livliga och bestämda ton, och hon menade det också. Det var därför hon alltid vann kundernas förtroende. Hon var faktiskt avdelningens bästa försäljerska.
— Så trevlig hon är, tänkte fru Bahrmann. Behaglig och intelligent. Högt sade hon: Det är inte vidare livligt på avdelningen nu. —
— Nej, sade fru Reuter vemodigt. Förr var vi sextio expeditörer här, nu är vi bara femton. Och ändå är det inte fullt arbete för alla. Folk har inte råd att köpa här i Berlin. —
Fru Bahrmann köpte kappan. Det syntes att hon var belåten. Hon tackade fru Reuter upprepade gånger. —

Kundens ord "Det är inte vidare livligt på avdelningen nu" ringde i öronen på fru Reuter, när hon gick hem från arbetet. Den livliga och glada min, som hon alltid visade under arbetet, försvann från hennes ansikte, och hon tillät sig själv att släppa efter, låta ansiktet få lägga sig i vilka trötta och sorgsna veck det behagade. Nu såg henne ju ändå ingen, hon behövde inte längre tänka på föreståndarinnans skarpa ögon, varuhusets anseende, kundernas känsliga sinnen.

Det är inte vidare livligt . . . nej, nej, inte tänka på det, orden hade en alltför ödesdiger klang. Hon visste alltför väl hur mycket de betydde för henne. Vad hjälpte det att hon var avdelningens bästa försäljerska? Det judiska blod hon ärvt från sin mor, som gjorde hennes väsen smidigt och mjukt, det hade varit en god arvedel, men nu hade den blivit ödesdiger. Hon kunde inte gärna tappa ur några liter blod och säga: var så god, morsarvet är borta, nu är jag som en av er. Hon måste vara sig själv, både faders- och modersarv, och så länge hon ville finnas kvar på denna jorden måste hon vara så god och dras med båda.

Men hon kände hur aktningen och välviljan tunnade av omkring henne. Hon hade varit högt betrodd och aktad inom firman, belönats med löneförhöjningar då och då. Ett föredöme i försäljningsmetoder, nykomlingarna hade i smyg studerat henne. Det var inte omöjligt att de gjorde det ännu, men det var i så fall mycket i smyg. Och officiellt fick hon bara kritik numera. Hon förvånade sig över att de verkligen lyckades hitta så mycket att kritisera. —

Var god och prata inte med kunderna, fru Reuter, försäljningen måste gå undan. — Den gick inte undan ändå, det var få kunder, och fru Reuter observerade att hon var den enda, som sålt något på ganska länge. Men det var inte värt att låtsas om, man fick tuga och ta emot. Vad annat kunde man göra? Det gällde ju levebrödet. Hon hade intet annat än sin lön att leva av och den var liten nog.

Den tiden föreföll så långt tillbaka, när allt var ljus och Oskar levde. Trygg och lugn hade han varit. Och han hade alltid haft så mycket att tala om, han hade tänkt så mycket, Oskar, han hade varit med i klubbar och på möten och kämpat för sina idéer och trott på dem. Hon hade också ryckts med, vaknat mer och mer till insikt om att också kvinnorna måste följa med vad som hände utanför deras trånga sfär, se sig själva som en del i samhället. Även efter hans död hade hon hållit fast vid sina klubbar och möten. Det hade blivit ett eget livsintresse för henne, och så hängde det ihop med honom, det var som att ha något av honom kvar.

Ända till februari 1933. . . Sedan dess hade allt förändrats så våldsamt, omstörtande, att hon knappt kunde fatta vad som skett. Det var som en enda lång mar- dröm, som blev allt mer verklig, allt mer tydlig. Onda blickar, onda tungor, bortvända ansikten. Alla de mäktiga organisationerna upplösta, ledarna borta, makten hade de släppt ur sina händer. Hon hade varit utsägligt bitter och besviken över dessa ledare, som inte kunnat föra deras sak till seger, hon hade släppt kontakten med sina vänner, sina idéer hade hon begravt i djupet av sin själ, i ångest för sin existens.

Det hade kommit många vita strån i hennes hår och många fina rynkor i hennes ansikte den här sista tiden. Men hon kunde ännu leva, fast hon nästan bara gjorde det på ämbetets vägnar numera.

Hon tände gasen och kokade mat åt sig som alla andra kvällar. Det hela föreföll rätt meningslöst. Men vad annat kunde man göra? Växterna hämtar näring ur jord och luft, lever, och dör sedan när tiden är kommen. Vad annat kan människan göra? Hennes liv går ut på att skaffa sig näring, kläder och föda, hus och hem, minst åtta timmar om dagen måste hon använda till det, och sedan kan hon få fortsätta med det eller fortplanta sig eller vila. Barn hade fru Reuter inga, det hade varit hennes stora sorg och nu var det nästan hennes glädje. Fast det hade varit liksom litet mera mening med det hela, om man också hade haft ett barn att sörja för.

— Tyvärr, sade föreståndarinnan nästa morgon, måste vi göra ytterligare inskränkningar. Er plats är indragen, fru Reuter. — Hon talade i sträv och bråskande ton, irriterad av det vita ansiktet och den bönfällande blicken. Förr hade de stått på mycket god fot med varandra, hon och fru Reuter.

Fru Reuter försökte röra läpparna men

hennes haka darrade. Till sist lyckades hon betvinga de motspänstiga krampryckningarna och fick fram:

— Men jag har varit här i femton år . . . Det finns flera yngre . . .

Hon visste ju att det var lönlöst men hon måste ju ändå säga det. Det var en kamp för livet.

Föreståndarinnan teg. Hon skämdes för att upprepa vad chefen pratat om arier. Hon teg, som om hon väntat att den andra skulle förstå och bespara henne vidare pinsamma scener. Men då fru Reuter satt kvar, sade hon till slut stelt: Det har kommit order från chefen. Jag kan ingenting göra. —

Det var sant, hon kunde ingenting göra. Det förstod fru Reuter ju också. Hon fick plötsligt sin stolthet tillbaka, samlade sig och sade lugnt: Tack då! —

Hon lyckades behärska sig till dess hon kom hem. Men sedan brast det lös. Hon grät och grät, besinningslöst, det var ju den enda lisa hon hade. Hon grät och grät, för att slippa tänka på framtiden.

Alla tårar tar slut. Till slut kunde hon inte gråta mer. Ett underligt lugn kom över henne. Hon fick en känsla av att yttersta dagen var nära. Ett desperat övermod grep henne. Hon reste sig och mekaniskt, driven av någon okänd makt, sköljde hon sitt ansikte, pudrade sig, målade sig en smula, kammade sitt hår, satte på sig sin bästa klänning.

Nästa morgon skulle hon inte skynda till sitt arbete. Inte nästa, ingen morgon mer. Tillvaron föreföll slut på något vis. Nog hade hon tänkt att det skulle bli så här men inte på många år ännu.

Tio mark — det var allt vad hon hade i världen.

Hon gick långsamt genom gatorna. Elektriska skyltar flammade över husen i kallt blått, rött, gult. Kaféerna var fulla av människor, inte precis glada men för tillfället glömska av morgondagens hot. Bilar, spårvagnar, människor, som skyndade fram och tillbaka. Samhället. . . Än så länge var hon en del av det, men hur länge? När det sista metallstycket var borta, hade nyckeln till dess portar fallit ur hennes hand. Underlig, denna gemenskap, som kan fås för små oätbara metallbitar. När hon kom till Kurfürstendamm, gick hon in på en restaurant. Man såg ogillande på henne som ensam kvinna och judinna, men pengar förmår allt, och när hon beställde en dyr middag med vin och likör efteråt, blev hon artigt behandlad.

Hon åt, drack vin, rökte och drack likör. Hon var rik, hon hade ju råd till det, hon hade ju tio mark. Tiden stod stilla ett tag, den rullade inte undan som vanligt, det var bara nuet som existerade. Tillvaron var inte verklig. Det enda verkliga var att hon satt och rökte och drack likör.

Det fanns ingen fortsättning. Hon hade fortfarande den känslan att detta var yttersta dagen. Hur skulle hon sedan kunna leva? Tio mark mer eller mindre betydde ingenting, det var bara att skjuta upp det oundvikliga ett par dagar. Varför skjuta

(Forts. å sid. 28.)

MEDAN MOR ARBETAR BORTA

Att det inte alltid är idealiskt för en kvinna att arbeta borta, när hon har små barn i hemmet, äro vi alla på det klara med. Nog går det bra, när barnen äro friska och den lejda hjälpen av bästa sort, men barn ha understundom för vana att bli sjuka och även den bästa hjälp visar ofta tendens att vilja byta arbetsfält. Då är det inte så lätt alla morgnar att slå igen hemmets dörr bakom sig och att hålla tankarna samlade på arbetet. Men, som en läkare en gång yttrade till en folkskollärlarinna med fyra barn, att det är i alla fall bättre att ha oron och en ordnad ekonomi än att ha oron och därtill penningbekymmer. Ty äro barnen sjuka, ängslas väl alltid modern, hon må vara borta i arbete eller hemma.

Moderliga kvinnor räcka säkert till både för ett yrke och sin familj. De känna instinktivt, vilket som har värde för hem och barn och lämna förtroendefullt rent mekaniska sysslor till den lejda kraften i hemmet. De, som äro av den typen, som anser, att de alltid själva göra allting bäst och aldrig äro nöjda med den hjälp de få, de bli snart förgrämda och utpinade,

men det blir hon i alla fall, även när hon är enbart hemkvinna. Visst behöva barnen sin mor, men det är inte bra för dem att hålla henne i handen alla dygnets 24 timmar, det går säkert lika bra, om de fostras under hennes överinseende av någon pålitlig person under någon del av dygnet. Ensamma barn fara innerligt gott av att lämnas till någon kindergården, ja, detta är något, som även hemkvinnan bör betänka, ty om hon så disponerar all sin tid och ödslar den på sitt enda barn, kan hon aldrig ersätta jämnåriga lek-kamrater för barnet.

Alltså för att gift kvinnas arbete utom hemmet skall vara av godo måste man fordra att inte hemmet skall bli lidande och för att hemmet inte skall bli lidande måste arbetet vara bra betalt, så att fullgod ersättare skall kunna lejas. En gift kvinna, som bjuder under och går för en minimal lön, därför att den i alla fall blir ett plus till mannens inkomst, och sedan engagerar en okunnig hjälp, som kanske slår sönder och slänger bort för lika mycket, som den lilla lön hon får, den kan man då knappast kalla en klok husmoder. Bakom gift kvinnas yrkesarbete skall ligga och ligger säkert i de allra flesta fall ett klokt ordnat arbetsbyte. Därför är det också orätt att tala om hennes intrång på arbetsmarknaden, som något orättfärdigt. Ett avskedstagande från yrkesarbetet komme i de flesta fall att betyda ett avskedande även i hemmet och ett sparande på alla kanter, som förut ej varit behövt.

Sedan är det en annan sak, ni mödrar, som ha uppväxande döttrar, varför utbilda dem i sådan massa till kontors- och butiksbiträden. Varför inte lika gärna utbilda dem för hemarbete? Att städa ett rum, att laga mat, att sy ett plagg och att sköta ett barn, vilka värdefulla kunskaper äro ej dessa för en kvinna, hon må sedan hamna bakom en disk, i en fabriks eller på en kontorsstol både innan hon gifter sig och senare under resten av sitt liv. Dessa kunskaper hindrar mig ej från att sköta ett yrke, men frånvaron av dem kan spolierna även ett under de lyckligaste förutsättningar påbörjat äktenskap. Därtill kommer att de flesta unga flickor normalt äro intresserade av dessa ting och att arbetstillfällena äro flera på just de områdena. Lisa LILLE

BARNSKÖTERSANS KALL OCH UTBILDNING AV BARNSKÖTERSKEFÖRENINGENS ORDFÖRANDE

Så här när dagarna börja ljusna ringer det i ett i min telefon och ofta, ofta är det en bön om hjälp. Tro nu inte att jag menar, att man tigger! Visst inte, man är fullt villig att betala för hjälpen, antingen man nu tager denna betalning ur en riklig inkomst eller måste försaka annat. Ty man offerar gärna, när det är för sina barn. Det är för det dyrbaraste och käraste man äger, som man vill ha hjälpen, i form av en utexaminerad barnsköterska. Än är det en mor, vars barn är sjukt, än en, som arbetar i t. ex. familjens affärsföretag, som ringer upp. I går var det en liten kvinna, som satt i en villa utanför staden med ett par tvillingar på en månad. "Jag är så ung och oerfaren, jag behövde så väl en kunnig sköterska att lära av", som hon så klokt yttrade sig.

Inte för att jag har någon platsförmedling, den ha vi överlåtit på Stadens arbetsförmedling, som utför arbetet kostnadsfritt för dem, som önska att begagna sig av densamma, men när där ingen hjälp finnes att få, så ligger det ju nära till hands att fråga på barnsköterskornas föreningsexp. Men nog är det väl egendomligt, att det skall behöva vara brist på skolad arbetskraft på detta område, när varken kostnaderna för en kurs äro stora, arbetstillfällena få eller lönerna för knappa? Vare det mig fjärran ifrån att vilja rekommendera barnsköterskekallet, som en uppgift för hela livet, ty det är få yrken, man blir så fort "gammal" för, som just detta. Men har man håg för det och tycker om barn, så är det ett av de bästa övergångsyrkena för unga flickor, vilka sedan önska utbilda sig vidare till sjuksköterskor, barnmorskor eller för anstalter för både unga och gamla, efterblivna och vanföra. Men kärleken till barn måste vara med, annars blir arbetet tungt. Småttingar ha en förunderlig intuition! De trivas hos dem, som förstå, men bli desperata och ohanterliga, där de inte möta den rätta förståelsen. Märk väl att denna paras gärna med en fast hand över barnet, självsväldig lössläpplighet är

Skolor & kurser

Tora Thulins Spädbarnshem

Lidingö-Brevik, emott. elever i barnavård. Praktisk och teoretisk kurs å 4 mån. Berättigar till inträde i Svenska Barnsköterskeföreningen. Prosp. sändes på beg. Inack. för späda barn. Hemmets läkare: Dr E. Belfrage.

Lunds stads Spädbarns- och Uptagningshem

mottager elever för praktisk och teoretisk undervisning i spädbarnsvård. Varje kurs varar 4 månader och berättigar till inträde i Svenska Barnsköterskeföreningen.

Extra elever mottagas i mån av plats. Prospekt erhålles på begäran hos Hemmets föreståndarinna, Tomegapsgratan 22, Lund. Tel. 35 70.

Karlskrona stads skolor

Vid Karlskrona stads skolor för yrkesundervisning börjar en kurs *Barnavård* måndagen den 13 januari 1936. Anmälningar mottagas varje dag kl. 12.00—13.00, event. annan tid.

R e k t o r.

Sunnerdahls hemskolas

barnavårdsavdeln. (Lillstugan) utbildar efter 1-årig kurs årligen (1 juni och 1 sept.) ett 10-tal barnsköterskor. Tel. Säbyholm 17. Adress: Bro.

Utteråsens Spädbarnshem

Uttran (½ tim. resa från Stockholm), tel. Tumba 180, emottagas elever varje månad. Prakt. och teor. undervisning (berättigar till inträde i Sv. Barnsköterskeföreningen). Prospekt sändes på begäran.

Engelbrekts Barnavårds- och Husmodersskola

Valhallavägen 9, Stockholm. Tel. 32 46 79. Understödd och inspekterad av stat och kommun.

Utbildar husmödrar, hembitr., barnsköterskor samt bitr. t. barnhem o. barnkrubbor.

Kurs i hushållsarbete (1-årig) omfattande: 1) Praktisk undervisning: matlagning, tvätt, hemvård, sömnad, spädbarnsvård, småbarnsvård. 2) Teoretisk undervisning: Födoämneslära, hemvårdslära, tvätt, hushållsbokföring bygien och sjukvård, barnavårds- och uppfostringslära.

Yrkeskurs i Barnavård (6 månader), omfattande praktisk och teoretisk undervisning i såväl späda som äldre barns vård, uppfostran och sysselsättande (lekskola med Fröbel- och Montessorimaterial), sömnad av barnkläder, grunderna för sjukvård i hemmet m. m.

Amneskurser (2 månader eller längre) i matlagning, sömnad eller barnavård.

Inträdesfordringar äro att ha genomgått minst folkskolans 8 klasser eller fortsättningskola. Anmälan, åtföljd av skol- och friskbetyg samt åldersbevis, göres hos skolans föreståndarinna. Husmoderskurserna börja 1 Aug. och 10 Jan. Barnavårdskurserna börja 1 Aug. och 1 Febr.

Mindre bemedlade och obemedlade elever kunna erhålla statsstipendier. Även friplatser kunna erhållas. At dugliga elever förmedlar skolan platser. Barnavårdskursen berättigar till inträde i Svenska Barnsköterskeföreningen.

Vita Bandets Husmodersskola

Sundsvall. Barnsköterskekurser på 5 mån. börja 1 april och 1 oktober.

Husmoderskurser med barnavård på 9½ mån. börja 11 jan. och 15 aug. Statsstipendier åt obemedl. och mindre bemedl. Prospekt på begäran.

TYGET TILL
SKÖTERSKEKAPPORNA
KÖPES HOS

DAVID SÖDERMAN
DROTTNINGGATAN 22 - STOCKHOLM

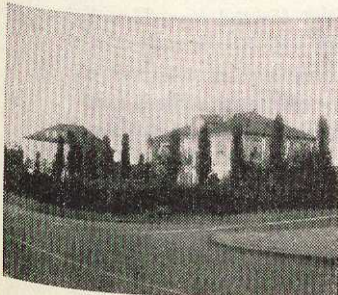
Landskrona Husmodersskola med barnavård

som är stats- och kommunalt understödd, börjar kurser den 1 april och 1 oktober.
a) Husmoders- och barnsköterskekurs, 12 mån., meddelar undervisning i matlagning, slakt, konservering, sömnad, barnavård, trädgårds-skötsel samt hemvård, födoämnes- och näringslära, bokföring, fysiologi, hälso-, barnavårds- och sjukvårdslära. Kursavgift: 60 kr. Kost-avgift: 20 kr. pr månad.
b) En 6 mån. kurs i hushållsgöromål med någon barnavårdsundervisning.
c) En 6 mån. specialkurs för blivande barnsköterskor. Kursavgift för de senare kurserna 40 kr. och 25 kr. i kostavgift pr månad.
d) 1-3 mån. kurser i matlagning m. m. Högre avgifter.
Obemedlad eller mindre bemedl. elev erhåller i stipendier från staten c:a 15-25-45 kr. pr månad. Genomgångna kurser i barnavård berättiga till inträde i Svenska barnsköterskeföreningen. Begär prospekt. Anmäl. mottagas av föreståndaren. Telefon 11 48.

Styrelsen

Föreningen Barnavärns Barn- hem

Barnavärn I, Uddevallagatan 14, Göteborg (tel. 554 66) mottager elever till utbildning i praktisk o. teoretisk barnavård. Kursen välkänd, berättigar till inträde i Svenska Barnsköterskeföreningen. Prospekt mot porto genom föreståndarinnan.

Barnhemmet Eurenii-Ljungcrantz' Minne Spädbarnshemmet

tillhörande Stockholms stad.

Elever mottagas för praktisk och teoretisk undervisning i spädbarnsvård och vad därtill hör. Varje kurs varar 4 mån. Prospekt erhålles på begäran hos Hemmets föreståndarinna,

Skänegatan 118, Stockholm.

Tel. 40 31 19.

Kursen berättigar till inträde i Svenska Barnsköterskeföreningen.

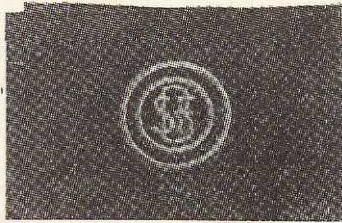
Spädbarnshemmet Barnavärn, Landskrona

Elever i spädbarnsvård utbildas praktiskt och teoretiskt.

Prospekt o. upplysningar gm Föreståndarinnan.

Vita Bandets Småbarnshem i Hälsingborg

mottager elever för utbildning till barnsköterskor. Praktisk och teoretisk undervisning av läkare och sjuksköterska. Kurs (6 månader) börjar åter jan., febr., mars, april och maj. Kursen berättigar till inträde i Svenska Barnsköterskeföreningen. Plats anskaffas för väl vitsordade efter genomgången kurs. Prospekt och närmare upplysningar lämnas av Föreståndarinnan.

Barnsköterskeföreningens ärmbindel

SVENSKA BARNSKÖTERSKEFÖRENINGEN

Sköterskekapporna sys av

SKRÄDDARE BRANDT

REGERINGSG. 97 STOCKHOLM

Alma Bengtssons Eftr.
(Augusta Rydberg)

SJUKSKÖTERSKEHATTAR

Modeaffären Malmskillnadsg. 23
Stockholm Telefon 208722

Endast hos oss

erhåller Ni de av Barnsköterskeföreningen godkända tygerna till Svenska Barnsköterskeföreningens uniform.

Så väl det extra prima bomullstyget till vardagsdräkten, som det verkligt eleganta tyget till högtidsdräkten, båda dessa tyger verkliga kvalitetsvaror.

Dessutom framhålla vi vårt GARN — ELDORADO där Ni erhåller ett enastående urval av modeller att välja på, så väl till Baby som för vuxna.

Till varje modell finnes en verkligt tillförlitlig arbetsbeskrivning, som erhålles vid köp av garn, och Ni kan alltid vara säkra på att finna det garn Ni önskar ur vår oerhört rika sortering.

Order till landsorten mot postförskott.

N O R D E N S S O N S

STOCKHOLM, ODENGATAN 73 (Odenplan). Tel. 323416

intet bevis på kärlek till de små. Men för att övergå till utbildningen, så måste en barnsköterskekurs, för att godkännas av Svenska Barnsköterskeföreningen, sträcka sig över minst fyra månader, gärna upp till sex, och omfatta såväl praktisk som teoretisk undervisning. Den senare skall lämnas av läkare och avslutas med förhör. Den praktiska skall övas på spädbarn och koltbarn, både bröstbarn och flaskbarn. Tvätt, strykning, barnmatstillagning och städning skola stå på schemat och eleverna bo och äta inom barnhemmet, så att barnets vård dygnet runt inläres.

Med ett gott betyg från en sådan kurs och gärna även något litet praktik, äger sköterskan rätt att bli medlem i Svenska Barnsköterskeföreningen och att bära dess mörkgråa dräkt, som alltså får vara det yttre tecknet på de inre kunskaperna. De elever, som å ett förlösningshem i ytterligare två månader utbilda sig i nyförlöstas och nyföddas vård, gå sedan ut som s. k. dagsköterskor. De åtfölja i regel läkare och barnmorskor samt stanna vanligen på platsen endast några veckor för en dagspenning av 3:50 plus allting fritt.

Som jag nyss påpekade, så äro arbetstillfällena goda. Lönen varierar för föreningens medlemmar mellan 60:— och 90:— kr. per månad; 14 dagars semester med lön och kostpenningar skall utgå efter första året. Ledigheten är kanske ej så riklig, i regel en dag i veckan efter lunchen och varannan lördag eller söndag eftermiddag. I gengäld går ju barnsköterskan ute flera timmar om dagen med sina skyddslingar, vilket knappast blir en butiks- eller kontorsanställds öde. Många flickor kunna dessutom genom en barnsköterskeplats hos familj, bostätt i utlandet, på ett billigt sätt få se stora delar av vår vackra värld och samtidigt förkovra sina språkkunskaper så, att hon vid sin återkomst betydligt kan förbättra sin ställning. Skulle det sedan hända, att barnsköterskan slutar att arbeta för andra och gifter sig och får egen familj, så är inte hennes utbildning bortkastad. Ty hon kan då inte bara sköta sitt hem, utan hon är även skolad för att klokt dana det nya släkte, som väl aldrig tillförne varit så högt värderat och varmt omhuldat, som just i vår tid.

Lisa HANSSON

Vägen från varuhuset.

(Forts. från sid. 24.)

upp? — och gripas av ångest. Det som måste ske, må det ske snart. Medan hon ännu hade ett rum och en gaskran. Djupt inne i henne hade länge legat ett beslut, färdigt att tas fram som en yttersta och sista utväg. Och nu — nu var stunden snart kommen.

Hade hon egentligen levat sedan Oskar dog? Jo, hon hade brottats med livet och sin sorg, det hade varit ett slags innehåll att kämpa, att ändå försöka leva, det hade ju gått. Men sista tiden . . . då hade allt varit så förändrat. Hon hade kommit ur kontakt med alla sina gamla vänner, de var döda, häktade, i koncentrationsläger och de som ännu var fria levde dolda, som jagade djur. Hon hade inte vågat söka upp dem, hon hade varit en ensam kvinna, paralyserad av skräck, som kämpat för sin existens. Det hade blivit hela hennes livsinnehåll, denna sista tid, att behålla sin plats, vara försiktig, se glad ut, tåla tusen orättvisor, bara för denna usla brödbit, utan vilken hon inte kunde leva. Det hade varit ett magert livsinnehåll, hela hennes liv hade blivit torftigt, ängsligt, fattigt. Och så var det ändå förgäves! Nu var det slut, hon hade inte kunnat hejda det oundvikliga.

Hon drog ett djupt andetag . . . ett andetag av befrielse: slut på förödmjukelser, förmedlingar, orättvisor. Jag är driven till det yttersta, och jag måste ned i bräddjupet, i det okända, mörka. Mitt livs mått är rågat. Jag har ingen livsvilja mer, jag vill förintas, förintas, sluta ögonen och upphöra att fungera — som Oskar.

Någon rörde vid hennes arm. Hon såg upp. Det var en kypare. Han erbjöd henne Fliegende Blätter.

Hon skakade avvärande på huvudet. Men han var envis, smålog enträget. — Det är ett sådant roligt nummer, sade han.

Hon såg upp på mannen för att säga till på skarpen att hon inte ville bli besvarad, men något hejdade henne. Var hade hon sett det ansiktet förut? Hon letade i sitt minne men kunde inte besvara frågan. Men hon tog i alla fall tidningen. Han öppnade den tjänstvilligt och hon kastade en förströdd blick i den. Men när hon såg ned i den, upphörde hennes blick att bli förströdd och hon behärskade med möda sitt ansiktsuttryck.

Ini den öppnade Fliegende Blätter låg en liten illegal arbetartidning!

Det gick en elektrisk stöt genom henne. Livet! Det var en röst från andra sidan graven, från Oskar, från allt som var dött

Stockholms Stads Arbetsförmedling

förmedlar kostnadsfritt platser åt examinerade barnsköterskor genom sin avdelning för sjuk- och barnavård.

Adr.: Regeringsg. 81. Exp.-tid: Kl. 9—4. (Lörd. och helgdagsaftnar stänges kl. 2) Telefon (Nannanrop): Stadens arbetsförmedling. Telegr.-adress: Förmedlingen.

Samarbete med Svenska Barnsköterskeföreningen, Sällskapet Barnavård, Spädbarnshemmet Eurenii minne m. fl.

och begravet. Nu visste hon plötsligt vem kyparen var. Han hade varit sekreterare i en av klubbarna. Han måste ha känt igen henne. Vad tänkte han manne om henne som satt där på denna dyra restaurang? Han måtte ändå inte misstrott henne, eftersom han gett henne tidningen.

Anade han att det var hennes sista måltid? Vad kunde nå henne nu? Med ett lugn, en likgiltighet, som om hon redan varit död, öppnade hon tidningen och började läsa den.

Det var en blodig lektyr. Begicks det verkligen så många grymheter och övergrepp i det Tyskland hon levde i? Hon hade anat det, hört rykten, men man visste ju ingenting säkert. Hon visste att koncentrationslägren var något förfärligt, hon visste att många dödats, men dessa gräsligheter hade hon ändå inte anat. Detta var den hemiska verkligheten bakom den officiella pressens lovsånger till det nya riket.

Hon ryckte till. Karl Schneider . . . ja, ja, var han också dödad. En av deras bästa vänner. Greta Berndorff, Wilhelm Kunze — det var flera namn hon kände igen.

En våg av smärta och förbittring vällde upp inom henne. Maktlöst raseri. Hur hade det kunnat gå så? Vad hade hänt sedan den dagen, då stora bokstäver hade förkunnat "Berlin under den röda fanan"? Vad hade ledarna gjort? Varför hade makten glidit ur deras händer?

Hon läste vidare. Stöd oss, hjälp oss, kamrater, stod det där. Fanns det så många som ännu trodde och arbetade och hoppades? Ja, man tryckte illegala skrifter, man samlade material mot förtryckarna, man arbetade i tysthet och i ständig dödsfara.

Döden . . . ja, hon hade ju velat ha den. Förintelse. Och här fanns människor som inte fruktade den. Men de levde. Det drog henne och hon kämpade emot. Hon ville inte förlora sitt iskalla lugn, inte rubbas i sitt beslut att dö.

Det föreföll inte så storartat längre. Att sitta på denna restaurang, äta denna löjligt dyra middag för sina sista pengar, var det inte egentligen ganska feigt och melodramatiskt? Hennes trots mot livet krympte långsamt ihop.

Hon var fri, hon hade ingenting mer att förlora. Människor, arbete väntade henne. Längtan efter dem blev allt starkare inom henne. Man kan reparera misstagen, börja på nytt. Arbeta i det tysta, segt och ihärdigt.

Men hon kämpade ännu emot. Hon hade bara en mark kvar, sedan hon betalt middagen. Hon ville förhärda sig. Hon hade ju gjort sitt val.

När hon gick, hjälpte kyparen henne på kappan. Han stack ett papper i hennes hand. En adress, det förstod hon. Han litade på henne trots allt.

Det sista trotset smälte. Nej, hon var en människa bland människor, hon hörde samman med de andra, hon måste kämpa med dem. Skulle hon dö, skulle det vara någon mening med hennes död, hon ville dö segrande och inte besegrad av livet. Hon gick raka vägen till den adress hon fått.

Åttioandra gatan

SVERIGE HAR FÖRSUMMAT SINA PLIKTER I AMERIKA

HULDA FLOODS FÖRSTA RESEBREV

New York i december

Och så slängde Ödet, med hjälp av mina kamraters "klingande" solidaritet, mig ned i världsstadens häxkittel, med dess brusande liv och bullrande jäkt. Och jag hamnade på åttioandra gatan, på stadens östsida.

Hemmet dit jag kom är en hel liten värld för sig. Det äges av en kvinnlig missionsförening inom Augustana-synoden, vilken förening är ägare till inte mindre än sextiotre hus i olika delar av världen. Det är sjukhus och skolor, i Indien, Kina och en del andra länder. Och så några liknande hem som detta, vilket för närvarande är min bostad. Det benämnes Lutheran Home for Women, och är avsett för kvinnor, som komma till New York för att söka arbete, eller sådana som redan ha ett arbete, men inte ha egen bostad. Hemmets föreständerska är fru Emmy Evald, den kvinnliga missionsföreningens skapare, och ordförande i över fyrtio år, en intressant personlighet, som varit skolkamrat och vän med Jane Addams.

Men både hon och föreningens verksamhet kräva sitt särskilda kapitel, varför vi återkomma därtill i en annan artikel.

Utanför mitt fönster brusar storstadens liv med en rytm som stiger och faller som vågorna i ett upprört hav. Från skolan mittemot kommer en skara skolbarn stojande och skrikande och sprider sig åt olika håll, bilar susa förbi, och på andra avenyen skramlar högbanans tåg, på den oerhört anskrämliga järnvägen, som visst snart skall flyttas under jorden. På gatans trottoarer stå soppytsar med skräp och avfall och vänta på avhämtning. Innan renhållningsbilen hinner hämta innehållet i dem, kommer emellertid män med små kärror eller påsar, petar i skräppytarna och plockar upp trasor och papper. Var och en tycks ha sin särskilda bransch. Papper och skräp virvla om på gatan, och på kvällarna

händer det mycket ofta att man ser pojkar göra upp eldar av skräp lite här och var. En sundhetsinspektör från Stockholm skulle säkert få gallefeber om han sattes att övervaka renligheten här.

Och rätt vad jag sitter och skriver hör jag en koskällas monotona pinglande ute på gatan, så jag i ett slag drömmer mig hem till Värmlands skogar. När jag tittar ut ser jag en hästskjuts eller ibland en kärra med koskällor hängande i en galge över kärran. I båda fallen är det någon som samlar papper eller lump som vill dra uppmärksamheten till sig. Ibland kan det också vara försäljare, men mest är det lumpsamlare.

Och inne i hemmet komma och gå människöden. Kvinnor som lyckats att slå sig fram och andra för vilka svårigheterna varit större. "Flickorna" som fru Ewald kallar dem alla, om de så äro aldrig så vita i håret, komma från alla delar av världen. Men de flesta äro svenskar. Där är hon, som varit tvätterska hos en av New Yorks mångmillionärer i tretton år, och tjänat sig en liten förmögenhet, så pass stor att hon ansåg hon kunde resa hem till Sverige och slå sig till ro. Hon reste, men återfann inte Sverige precis lika som hon lämnat det, vännerna voro borta, eller hade förändrats, förhållandena voro inte heller desamma, som när hon lämnade landet, och inte var det som Amerika heller. Hon kunde inte finna sig tillrätta i hemlandet. Hon hade endast varit hemma i fyra dagar när hon kom underfund med att det gick inte att stanna. Och genast vidtog hon mått och steg för återresan och om ett par månader var hon tillbaka i New York igen.

Där är värmländskan, som arbetat som barnsköterska i många år, och som nu tagit sig en liten paus i arbetet, sjukledigt är det visst. Vi resonera om hemlandet och jag frågar om

hon tänker sig hem tillbaka. "Ja, jag har köpt ett hus därhemma", säger hon, precis som det skulle vara den naturligaste sak i världen att en tjänsteflicka köper hus. Tjänstefolk är visst för övrigt nästan de enda arbetare som ha några chanser att slå sig fram här nu. Visserligen har det gjorts en del inskränkningar av sparsamhetsnit, och tydligen har även lönerna i vissa fall reducerats, men efter vad jag förstår av samtal med en del personer, som äro inne i förhållandena här, är det ett område där det finns de största möjligheterna till förtjänst. En svensk sjuksköterska, som fått sin utbildning i Amerika, och därför inte kan få någon anställning hemma i Sverige, satt en dag och berättade för mig en del av sina erfarenheter.

Hon berättade bland annat om hur man här ordnar det för tjänstefolket. De ha alltid egna rum, och var och en har sitt eget, så det kommer aldrig på fråga att två behöva dela ett rum. Att tjänarna skulle ha sina sovplatser i köken skulle aldrig kunna tänkas här, även om köken voro inredda så att det ginge för sig, emedan det skulle anses mycket ohygieniskt. Tjänarna ha även särskilda badrum. Det anses nödvändigt inte minst ur den synpunkten att tjänarna annars inte skulle hålla sig rena och snygga. (Skulle vi inte kunna överföra dessa synpunkter till Sverige?)

För närvarande är det mycket vanligt att man och hustru ta plats som tjänare i familjer. Då fördelas arbetet på det sättet att han kokar och hon serverar, eller också kokar hon och han serverar. Ibland får den manliga tjänaren också tjänstgöra som chaufför, sköta trädgården om herrskapet har egen villa o.s.v. Min förtäljerska berättade att hon vårdat en pojke för en ögonsjukdom, i en familj, där man hade en tjänstemannafamilj från Kalifornien som tjänare. Mannen hade haft plats i en bank, vilken plats han förlorat under depressionen. Då togo de sin bil och gävo sig iväg till Newyork och sökte plats i familj. Han lärde sig koka och hon serverade. Och jag var senast i går utbjuden på en åktur med en svensk familj, som gjort på samma sätt. De hade också egen bil. Nu få vi naturligtvis komma ihåg att det är oerhört mycket lättare för en arbetarfamilj att skaffa sig en bil här än hemma i Sverige.

Men, säga mina vänner här: "Vad som är bra i Amerika, är, att om det inte finns arbete i ens eget yrke, så kan man ta annat arbete, utan att därför bli ansedd som någon sämre människa för det." När jag hörde det yttrandet påstod jag att den uppfattningen också håller på att arbeta sig fram hemma, för jag vill ju inte framställa oss sämre än vi äro, men jag är inte alldeles säker på att mitt påstående var så riktigt. Vi behöva nog lära oss se på arbetet på ett helt annat sätt än vad vi göra. Och kan vi lära något av andra länder i det fallet så är det lärdomar vi böra ta emot.

Vad det sen gäller organisations- och bildningsarbete, så tror jag vi skulle ha ganska mycket att lära amerikanerna, och det säga de också själva, men även till konfrontationen med det förhållandet får vi återkomma. Jag skulle emellertid önska se svenskarna här mera intresserade i det arbetet. De ha här en uppgift, som de inte borde slarva bort.

Hulda FLOOD

INDUSTRIDAG I HUSKVARNA

De småländska klubbkamraterna hade ordnat med en dags ledighet från barn och hushåll, och gävo sig ut på färdvägarna, som ledde till Huskvarna. Med bussar, bilar och tåg anlände de i allt 280 förväntansfulla kamrater med sin distriktsstyrelse i spetsen. Vad hade lockat alla dessa kvinnor till industristaden vid Huskvarnaån? Platsen som Karl XI:s vän och rådgivare, Erik Dahlberg valde: att på grund av den rika vattentillgången föreslå till inrättandet av en "Borrvin" att för kronans räkning framställa muskötpipor vid. Detta hände 1689. Och sedan — på Huskvarnas varumärke H i krönt glob har väl mest erinrat oss om gevärsfaktori, vapentillverkning. Men nu skulle vi få göra besök i fabriken, få del av den arbetsprocess som numera förvandlar cirka 60 ton järn per dag till allehanda nyttiga redskap i det mänskliga framåtskridandets tjänst.

När distriktsordföranden på slaget 10 med den första truppen stod redo att enligt programmet under sakkunnigt ciceronskap vandra genom fabriken på de en och tre kvarts timme som var anslagen, befanns det att avslutningen var större än vad man räknat med. För att tillgodose kravet på ej för stora grupper ordnade fabriksledningen raskt med att ställa ytterligare två ciceroner utöver de 5 utlovade till vår tjänst. Så började den intressanta vandringen. Släkt och vänner nickade glatt igenkännande på varandra. Efter middagsrasten kl. 2 företogs vi rundvandringen med grupp nr 2.

Om en helt vanlig arbetsdag är tröttande, bör för dem som voro våra ciceroner, visningsdagen varit mycket ansträngande. Det var icke blott intresserade deltagare, som lyssnade till givna förklaringar över arbetsprocesser, utan — isynnerhet gällde det symaskiner, spisar, cyklar och senaste nytt på "grytfronten" — mycket frågvisa åskådare.

Vi fingo klart för oss hur man vinnlägger sig om att frambringa produkter som på en gång äro hållbara, praktiska och vackra.

Vi sågo bland andra hushållsartiklar dessa nya emaljerade järngrytor, användbara för både stekning och kokning. Köttkvarnar, glacemaskiner m. m., som nu framställts förkromade och därför ej rostas, såsom äldre redskap för sed hava.

Minnesbilder från Brunnsvik. Redan börjar det planeras för sommarens studiekurser på Brunnsvik. I iver att alla skall bli delaktiga av den andliga förnyelse som dessa kurser ge lockar en kurselev från förra året med följande minnesbilder:

En skandinavisk elevgrupp från Brunnsviks folkhögskola i "Suckarnas dal".

En soppgryta av eldfast lera är för franskt kök outhärlig, så vitt man sätter värde på god soppa. Lika outhärlig är stekgrytan av samma material, ur vilken kötträtten serveras direkt, för att inte förlora något av doft och arom. Alla som sätter värde på god mat, — försök en Huskvarnagryta av den där tjocka kraftiga kvalitén. Liknande den som för inte så länge sedan fanns endast i några få affärer med varumärket "Dru".

Jag lovar, resultatet blir — succé.

Jag vet att symaskinerna av den där praktiska vackra typen med mångsidig användning, liksom praktiska hushållsredskap stått på husmödrarnas önskelistor till julen. Jag hoppas önskingarna äro uppfyllda — till glädje och värme vid den husliga härden.

Vid tanken på värme minnas vi väl alltid det väldiga gjuteriet vars yttnehåll är lika stort som Gustav Adolfs torg i Stockholm. Med så god ventilation att trots de väldiga gjutskänk-larna med glödande, flytande järn kördes omkring och tömdes på sitt innehåll, hettan ändå var måttlig.

H ä r d n i n g e n, denna omständliga och viktiga procedur, som skall göra kärnan i till exempel en pedalveg seg och ytan hård om den ska stå sig i hållfasthetsprovet. Nu går för de med sporten förtrogna tanken till motorcyklar och Saxtorp, och vår rundvandring i Huskvarnafabrikens olika avdelningar är slut.

Avdelningen för skjutvapentillverkningen besågs ej. Den är nog mest intressant för dem som idka jakt och berätta jakthistorier.

När vi så samlades vid dignande kaffebord i det trevna folkets hus lokaler var stämningen så hög och konversationen om dagens upplevelser så livlig att undertecknad, som pliktskyldigast skulle erinra om Morgonbris varukatalog, dess uppgift som produktionens och konsumenternas tjänare — nettopp ville störa den festliga stämningen. Den hade fått sin näring och stimulans direkt från det vardagliga arbetets värld.

Huskvarnaklubbens ordförande ansåg att det skulle ske, och det skedde med hennes och sångens hjälp. Pratet tystnade. Jag talar inte för dem, som talat till småländska kvinnor, ni vet att det är en upplevelse. Vilka kraftresurser parade med uthållighet — här är ordspråket: "vi kan vad vi vilja" på sin plats. En oförglömmelig dag! Fabriksledningens och

icke minst ciceronernas tålmod och välvilja. Kan värdet av en arbetestam räknande sina anor i längd med fabriken kapitaliseras? Där ingenjören är pipborrarens eller lässmedens son — inte bara den för god lön anställd. Där fanns charmörer och charmöser. Förbättrade kommunikationer sörjer för kontakten med världen utanför Huskvarna.

"Känn ditt land" lyder en uppmaning. Låt oss lära känna varandra kamrater! Är vår uppmaning.

Med mycken möda, uppför den branta backen till tåget — tåget som snällt stannade och backade för en vinkande resande som önskade följa med till Nässjö. På återseende.

Beda JANSSON

SKÅNES HUSMÖDRAR BESE PROVINSENS INDUSTRIER

För en tid sedan bereddes de skånska partikvinnorna genom Morgonbris tillfälle att för första gången stifta bekantskap med de industribesök, som omfattats med så livlig entusiasm på andra håll i landet.

I Kristianstad samlades ett femtiotal besökare först vid Skånska Spisbrödsfabriken, där de blevo vänligt mottagna av disponenten, som jämte verkmästaren tjänstgjorde som ciceroner och gjorde sitt allra bästa för att demonstrera sin fabriks arbete. Därefter följdes i Skånska Yllefabriken den tjusande proceduren hur våra tyger kommer till, från den rena ullen till de färdiga tygpackarna i skiftande mönster och färger i olika kvaliteter och för skilda ändamål.

I Ängelholm öppnade samma dag Ängelholms läderfabrik sina portar för en vetgirig skara kvinnor från staden med omgivning. Såväl deltagarna i detta besök som de, som var i tillfälle att vara med vid demonstrationerna i Kristianstad har för Morgonbris uttryckt sin glädje över dessa nya upplevelser.

Utsikt från Gruvan utanför Brunnsvik. Röda nästet, en elevbostäderna, där de kvinnliga kursdeltagarna bruka bo.

MORGONBRIS BOHUS- LÄNSN:R BRYTER MARK

En väninna kom hem till mig häromkvällen för att höra, om jag hade något decembernummer som jag kunde avvara. "Vad nu, läser du Morgonbris", frågar jag. "Ja, tycker du att det är så märkvärdigt? Jag läser varje nummer. Novembertidningen var verkligen stilig. Jag satt på kontoret och läste den efter lunchen en dag. Jag läste och jag grät. De andra flickorna sade: "Fy, vad du har blivit larvig sen du blev gift — läser sånt där tråkigt." "Ni skulle läsa det själva — dockor där. Ni vet inte hur bra ni egentligen har det. Människorna i "Stenriket" har inte ens mat. Och det har vi aldrig vetat om en gång." Jag kunde inte hjälpa att jag blev förvånad. Hittills hade jag bara känt Brita som en sån där docka själv. Att hennes man skulle vara en intelligent karl hade jag däremot hört. Brita berättade nu för mig, att hon som aldrig i hela sitt liv läst någonting, hade börjat studera — verkligen studera — tidskrifter och böcker och tillsammans med sin make höll hon just på med en korrespondenskurs. "Du vet, hemma där läste man ju ingenting. Mamma har väl aldrig i hela sitt liv tittat i en bok. Och pappa har ju läst tidningarna, men inte mera."

Så härom söndagen ringde Brita och bjöd mig ut till sig. De bo i en villa utanför staden och har ordnat ett mycket rart hem. Efter kaffet började vi resonera om Morgonbris. Erik förklarade att han själv tyckte bra om den, och liksom Brita berömde han också novembernumret. Så leddes samtalet in på de fattiga stenhuggarna, och jag berättade, att stockholmsklubbarna just haft ett stort möte, för att kunna hjälpa dem med pengar. När Brita fick höra, att insamlingslistor sänts ut, bad hon att få en, som hon skulle låta cirkulera bland arbetskamraterna på kontoret. "Och du Erik kan väl också ta en uppe hos dej?" "Men skulle man inte kunna ordna en utställning. I Morgonbris stod det ju att kvinnorna därnere väver mattor och sådant. Det skulle väl vara lämpligt att ordna en utställning av deras saker och kanske ta upp beställningar, så att de fick arbete?" Jag finner Britas förslag vara gott och låter det gå vidare.

TISA

50 ÅR

50 år fyller den 23 mars Dalarnas Socialdemokratiska Kvinnodistrikts ordförande fru Anna Wallin, Falun.

Fru Wallin har sedan sin tidigaste ungdom varit politiskt intresserad och tillhör sedan år 1922 Falu Socialdemokratiska kvinnoklubb, vars ordförande hon varit under 10 år. Hon är även klubbens studieledare sedan en lång följd av år.

Dalarnas kvinnodistrikts ordförande har fru Wallin varit allt sedan detta distrikt bildades för snart 18 år sedan. Inom kvinnodistriktet har fru Wallin nedlagt ett målmedvetet arbete och då distriktets semesterhem för 2 år sedan startades var hon den drivande kraften. Fru Wallin har även de senaste 8 åren tillhört förbundsstyrelsen.

Inom "Verdandi" har jubilarer även nedlagt ett hängivet arbete. Sålunda var hon under en lång följd av år ledare för dess ungdomsverksamhet i Dalarna. Inom det kommunala livet i Falun har hennes krafter tagits i anspråk inom bl. a. fattigvårdsstyrelsen, barnavårdsnämnden, folkskolestyrelsen. Dessutom tillhör hon styrelsen för Falu Barnbördshus, styrelsen för Spädbarnshemmet i Falun samt styrelsen för "Fred och Frihet". Vi som stå henne nära i partiarbetet känna henne som den goda kamraten och vännen, vars hjärta alltid står öppet för de lidande och små i samhället. Nu då hon går att fira sin halvsekelönska vi att hennes levnads eftermiddag måtte bli ljus och solig!

50 ÅR

fyllde den 27 januari fru Ellen Eriksson, Kolbäck. Fru Eriksson är en av de främsta kämparna inom kvinnorörelsen i Västmanland och många kloka och viktiga beslut har fastslagits av hennes ordförandeklubba.

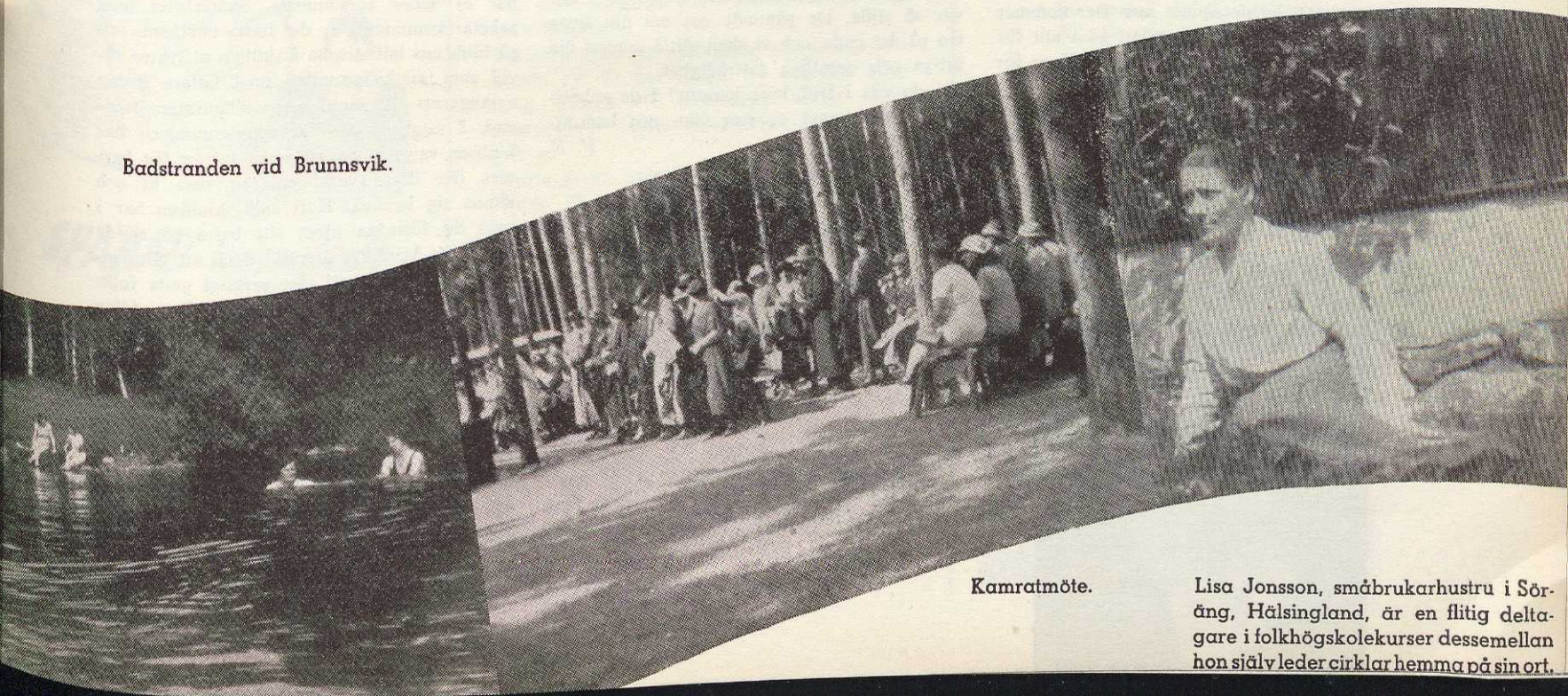
Fru Eriksson anslöt sig först till Kolbäckens arbetarekommun, men tankarna på att bilda en kvinnoorganisation fanns hos några av de kvinnliga medlemmarna och så bildades Kolbäckens socialdemokratiska kvinnoklubb i okt. 1927. Ellen Eriksson blev från dess början ordf., vilken post hon fortfarande innehar.

Man överdriver inte om man ger henne förtjänsten av att Kolbäckens kvinnoklubb är en av de starkaste inom Västmanland, ty hon har som ingen annan förstått att med fasthet och bestämdhet leda dess arbete till en verkligt givande organisation.

Fru Eriksson är f. n. ledamot av Kolbäckens kommunalfullmäktige, medlem av Kolbäckens kyrkoråd, revisor inom logen Linnéa samt med i ett flertal kommittéer av olika slag. Inom föreningen Folkets Park har hon också nedlagt ett intresserat arbete.

Då Ellen Eriksson nu passerar halvsekelvet veta vi, hennes kamrater, att hennes arbetsdag bland oss av den anledningen ej skall slappna. Nej, hon är lika full av arbetslust och energi nu som någonsin för. Därför vilja vi också bringa henne den önskan att hon än i många år må få krafter att arbeta för den sak, som är en av hennes livs största intressen.

Badstranden vid Brunnsvik.

Kamratmöte.

Lisa Jonsson, småbrukarhustru i Söräng, Hälsingland, är en flitig deltagare i folkhögskolekurser dessemellan hon själv leder cirklar hemma på sin ort.

Amatörteater i Sparreholm.

Sparreholms Socialdemokratiska kvinnoklubb torde för de flesta av Morgonbris läsare vara ett tämligen okänt namn, varför vi kommer med en liten presentation av vår plats och klubb. Sparreholm är ett litet industrisamhälle i Södermanlands mitt, med ett mycket vackert läge vid sjön Båvens norra ände. Arbetarrörelsen är på platsen fast förankrad sedan många år tillbaka, det är flera år sedan arbetarekommunen firade sitt 25 års jubileum. Kvinnoklubben är till åren kommen även den, den är nära lika gammal fast den nog fört en lite mer ojämn kamp för tillvaron, nu har dock klubben i ett 15-tal år arbetat livaktigt, Medlemsantalet är inte så stort, endast ett 30-tal, men hundraprocentigt deltagande i mötena är inte ovanligt. Det är dock inte kvantiteten som alltid är det avgörande för en klubbs livskraft utan fastmer kvaliteten, och att Sparreholms socialdemokratiska kvinnor satt spår efter sig i så väl det kommunala som politiska livet inom kommun och samhälle torde av ingen kunna bestridas. Lördagen den 30 november höll klubben ett stort agitationsmöte i Folkets hus, vilket var besökt av över 200 personer, varvid programmet upptog föredrag, teater, sång, musik, kaffe och dans, klubbens egna tillfälliga amatörer uppförde då Agnes Söderkvists pjäs "På lediga stunder" varvid ovanstående konterfej togs. Att pjäsen utfördes till publikens belåtenhet bar de kraftiga applåderna vittne om. Tre nya medlemmar blev det synliga resultatet av det mötet men fler kommer det nog att bli, klubben lovar att göra allt för att intressera Sparreholms arbetarkvinnor för den socialdemokratiska kvinnorörelsen.

D Ö D E N S S K Ö R D

Katrineholmsklubben har fått sorg. Efter en kort sjukdom har vår avhållna kamrat Maja Dahl ryckts bort endast 29 år gammal.

Med Maja Dahl bortgick en arbetarrörelsen och särskilt kvinnorörelsen varmt hängi-

ven kvinna. Inom Katrineholms socialdemokratiska kvinnoklubb har hon deltagit i styrelsearbetet i många år som sekreterare. Vidare har hon som klubbstudieledare utträttat ett gott arbete; hon var alltid mån att dela med sig av sitt eget kunnande till sina kamrater. Trots sin ungdom blev hon vid det senaste kommunalvalet invald i stadsfullmäktige. Den 12 januari följde vi vår kamrat till hennes sista vilorum. Kvinnoklubbens, arbetarkommunens och ungdomsklubbens florbe-

hängda fanor buros i spetsen för processionen. Den stora blomsterskörden vid hennes grav gav uttryck för den sorg och saknad hon lämnat efter sig. När de röda dukarna bringade dig vår sista hälsning, föll några små vita flingor och allt var så stilla. De påminde oss om din ljusa tro på det goda, och vi skall alltid minnas din ärliga och omutliga rättrådighet. Må du vila i frid, kära kamrat! I de anhörigas sorg deltagar en stor vän- och kamratkrets. V. R.

MAJA DAHL IN MEMORIAM

Lyft mig, du vind som flyger högt upp bland molnen grå. Göm mig, du natt som smyger aningsfullt lätt på tå.

Lyftas jag vill från jorden, bort från allt larm och gny. Från fattiga, futtiga orden från smuts och strid vill jag fly.

Långshyttans soc. - dem. kvinnoklubb har sorg, i det att kamrat Selma Karlsson avlidit. Hon hörde till de tysta, men var ändå intresserad

av arbetet för klubbens framgång. Om henne kunde tillförlitligt sägas "att vad hon kunde, det gjorde hon". Selma är nu borta och vi känna saknaden och sorgen stor. Vid hennes begravningsdag samlades vi alla klubbkamrater med vår florbehängda fana för att bringa henne vår sista hälsning. Gunni Stenlund talade vid gravstenen och tackade för gott kamratskap, samt lyste frid över hennes minne, varpå en krans nedlades och fanan sänktes över griften.

TÖREBODA KVINNOKLUBB

bildades den 14 februari 1932 och anslöt sig till Socialdemokratiska kvinnoförbundet fr. o. m. den 1 april samma år. Klubben erhöll vid starten 9 medlemmar, men har nu precis dubbla antalet. Klubben har under den korta tid den existerat nedlagt ett gott arbete, och intresset bland medlemmarna har städse varit stort. Klubbens möten brukar alltid vara välbesökta. Bland de insatser som klubben gjort, kan nämnas en under den värsta arbetslöshetsperioden anordnad paketauktion, till vilken klubbens medlemmar tigt ihop paketen, och som inbringade närmare 300 kronor till platsens arbetslösa. Även i den politiska agitationen har klubben på ett verkligt sätt deltagit. Åtskilliga föredrag ha anordnats med kvinnliga talare, Morgonbris och

Töreboda kvinnoklubb.

övriga tidningar och skrifter ha spritts i betydande antal, och den personliga agitationen har ej heller försumrats. Samarbetet med arbetarekommunen är det bästa tänkbara, och på klubbens initiativ ha åtskilliga utflykter såväl som samkvämsmöten med lättare inslag arrangerats till samtliga partikamraters trevnad. I samband med arbetarekommunen har klubben varje år anordnat en julfest för barnen, där dessa verkligen fått rasa ut och känna sig hemma. Kort sagt, klubben har i mån av förmåga gjort sitt bästa på skilda områden. Åtskilligt återstår dock att göra innan vi nått vårt mål, det verkligt goda folkhemmet, som vår partihövding Per Albin Hansson brukar säga. En sak är emellertid viss, och det är att kvinnornas medverkan erfordras för att kunna nå detta mål. Ett enigt och gagneligt samarbete mellan arbetarkommuner och kvinnoklubbar, se där en sak, som vi överallt måste sträva efter.

En hjärtlig hälsning till alla kvinnoklubbister och övriga partikamrater landet runt från kvinnoklubben i Töreboda.

Regeringen skriver

i den nya tidskriften

SAP-INFORMATION

utgiven av Socialdemokratiska partistyrelsens informationsavdelning

I första numret behandlade *statsministern* försvarsfrågan, i det andra skrev *finansministern* om den nya budgeten och i det tredje propagerar *jordbruksministern* för bättre bärning åt jordens och skogens fattiga folk.

24 nr pr år. Pris 3 kr.

Insänd avgiften till

SAP-Information, Sveavägen 68, Stockholm. Postgiro 59248

HUR LÄRA UNGDOMEN SPARA?

En konferens har ägt rum mellan Svenska Sparbanksföreningen (genom dess avdelning för sparpropaganda), Postsparbanken, Kooperativa förbundet samt representanter för de olika politiska partiernas, nykterhetsrörelsens och jordbrukarungdomens ungdomsorganisationer, kulturella ungdomsrörelser, scoutrörelsen och idrottsrörelsen, för att förbereda behandla den pristävling om en broschyr angående ungdomen och sparverksamheten, som utlysts av de tre förstnämnda organisationerna. Tävlingsnämnden har till sitt förfogande ett pris på 2.000 kronor, två priser på 1.000 kronor vardera samt fyra priser på 500 kronor vardera. Nämnden har också rätt att inlösa tävlingsförslag, som ej erhållit pris. Broschyren skall spridas bland ungdomen och hos de unga väcka till liv intresset för kontanthushållningens betydelse. Den skall vara skriven i klart positiv anda, vara hurtig och medryckande samt anknyta till den nutida ungdomens tänkesätt och livsföring. Texten bör omfatta högst 15 maskinskrivna foliosidor. Tävlningen är öppen för alla, och tävlingsförslagen skola vara inlämnade före den 1 april 1936 till Svenska Sparbanksföreningens avdelning för sparpropaganda, Uppsala, där också närmare uppgifter om tävlningen erhållas.

SPARAD kvinnokraft

Allt som behöver sys i ett hem, kläder, gardiner, presenter samt lagning, stoppning etc. blir fortare och bättre gjort på en Husqvarna Symaskin — den skänker Er sparad tid och sparad kraft.

Obs! Våra gratis-kurser i sömnad. Anmäl. på närmaste Husqvarna-Depot.

Husqvarna

Symaskiner

Undertecknad är blott en ringa tjänare i bildningsarbetets ortagård, men är min tanke om kvinnorörelsen av något värde, må dessa rader vara en uppmuntran; de dagar då herrar med pondus och karriär säger sin mening.

Jag tvivlade på kvinnorörelsen innan Hulda Flood kom, sågs, hördes och segrade för ett par år sedan. Bildningsarbete, initiativkraft och arbetsvilja präglar nu kvinnoklubbarnas arbete.

Den intressantaste och mest värderade tidningen är Morgonbris; en frisk kultje att skingra en disig gryning. Senaste numret var från pärm till pärm bräddfullt av sann mänsklighet.

Männen med det självgoda världssamvetet borde om de har något av hjärtats bildning, känna ett smärtsamt styng inför Morgonbris sanna ödmjukhet inför uppgiften.

Skulle dessa rader även kunna nå vännen Hulda Flood, som en uppmuntran i hennes kulturkamp, vore jag redaktionen tacksam. Birger ANDERSSON, Vretbyn.

A m å l s k l u b b e n har fått sorg i det att en av dess medlemmar fru H u l d a Ö r n oväntat avlidit. Hon var vid sin bortgång 52 år gammal och har allt sedan klubben bildades tillhört denna och tidigare verksamt deltagit i dess arbete. Hon följdes till den sista vilan av många kamrater och klubbens florbhängda fana samt släktingar och vänner, vilka jämte make och fem barn sörja över hennes alltför hastiga bortgång. A. L.

AKTUELLA

politiska, sociala och ekonomiska

PROBLEM

behandlas och diskuteras i

FACKFÖRENINGSRÖRELSEN

Organ för Landsorganisationen i Sverige.

Redaktör: SIGFRID HANSSON

Pris för år Kr. 6:15

Prenumeration genom posten eller hos

LANDSSEKRETARIATET,
Barnhusgatan 18 - Stockholm
Telefon 10 50 49 - Postgiro 850

ALBYL

hjälp

Vid reumatism, influensa, ischias samt vid förkylningar och huvudvärk är Albyl vad Ni behöver. Lindrar omedelbart de mest envisa smärtor. Ha därför alltid Albyl hemma och tag med dem på resan. Trevligt förpackade i bleckaskar om 50 tabletter till ett pris av kr. 1:50 pr ask. — Fås på alla apotek.

AKTIEBOLAGET LEO HÅLSINGBORG

Vad är det som skiljer Aga-spisen från alla andra spisar?

Ett uppslag i broschyren "Vad är rätt värme utan passning?"

Svar:

AGA-spisen är alltid redo. Ger rätt värme utan passning

Rätt värme — utan passning — det är en egenskap, som ingen annan spis kan berömma sig av, och, som innebär en fördel så stor, att den måste praktiskt erfaras för att kunna förstås till hela sin vidd. Vill Ni veta, vad "rätt värme utan passning" betyder för trevnaden i Ert hem och Ert kök, skaffa då den intressanta broschyren om Aga-spisen. Den har mängder av trevliga bilder och givande uppslag. Ni får den gratis. Skriv här:

Sänd in kupongen nu, annars blir det kanske bortglömt!

Till Aga-spisen, Stockholm-Lidingö. Sänd mig gratis och utan förbindelse 1 ex. av den utlovade boken "Vad är rätt värme utan passning?"

Namn:

Titel:

Adress:

Utställning i Stockholm: Kungsgatan 13.

Bröderna Lagerströms Offset.